

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra Politologie

Environmentální politika Brazílie před a po nástupu Jaira Bolsonaro

Bakalářská práce

Autor: Nell Rázková

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Vališková

Hradec Králové, 2020

Zadání

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	Nell Rázková
Studium:	F16BP0150
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Environmentální politika Brazílie před a po nástupu Jaira Bolsonaro
Název bakalářské práce AJ:	Environmental policy of Brazil before and after presidency of Jair Bolsonaro

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Brazílie stejně jako většina ostatních zemí řeší v posledních letech otázku životního prostředí a boje proti klimatickým změnám. Důležitost země v tomto boji určuje především rozloha a poloha státu, neboť na jejím území se nachází dvě třetiny Amazonského pralesa, který je největším pralesem na světě. S rostoucí životní úrovní a ekonomikou země však dochází k jeho odlesňování z ekonomických důvodů, jako je například pěstování sóji, chov dobytka nebo nelegální lesnický průmysl. Navzdory tomu, že země nikdy nebyla ukázkovým příkladem v oblasti zelené politiky, se situace začala zlepšovat, a to zejména po konferenci v Rio de Janieru v roce 2012, která se zabývala otázkou udržitelného rozvoje. V tomto roce poklesla ztráta pralesa na necelých 5 tisíc kilometrů čtverečních (FAO, 2018). Mohla za to například revize lesnického zákona z tohoto roku, který více kontroluje majitele půdy (Mongabay, 2012). Postupně se toto číslo začalo opět navyšovat, což akcelerovalo zejména po nástupu Bolsonaro do prezidentského úřadu, kdy jen za dobu prvních 9 měsíců se odlesňování navýšilo na 7604 km čtverečních, což odpovídá celkové ztrátě za celý předešlý rok. Už ve své předvolební kampani se prezident netajil upřednostňováním spíše ekonomických než ekologických zájmů země. Pár dní před volbami dokonce pronesl: "Pokud budu zvolen prezidentem, vystoupím z OSN, která je zbytečnou institucí a skupinou komunistů." (Bolsonaro, 2019). Tato práce je kvalitativním výzkumem, který se zabývá diskurzivní analýzou a odlišnostmi v environmentální politice Brazílie před a po nástupu Jaira Bolsonaro. Cílem práce tedy je zjistit, jak moc ovlivnil předvolební diskurz následnou vládní politiku a zda došlo k identifikovatelným změnám v environmentální politice Brazílie jak v diskurzivní, tak i praktické rovině. Za účelem naplnění stanoveného cíle autorka za pomoci metody diachronní komparace porovná vládní diskurzy v oblasti environmentální politiky v kontextu realizovaných politik v dané oblasti, a to v období od ratifikace Pařížské smlouvy na konci roku 2016, zabývajících se snížením emisí CO₂, až do konce roku 2019. Srovnávanými obdobími budou prezidentství M. Temera, bývalého brazilského prezidenta a jeho nejbližších spolupracovníků a vláda J. Bolsonaro, který nastupuje do čela Brazílie začátkem ledna 2019. Vzhledem k relativně krátkému úseku Bolsonaroovy vlády, cílem práce není kvantifikovat dané výstupy, ale spíše zachytit trendy a případné změny brazilské environmentální politiky v době globální sekuritizace klimatických změn. Hlavním zdrojem pro tuto komparaci jsou veřejná vyjádření prezidentů v médiích, a následně i praktická rovina, kdy jsou zkoumány nové zákony, rozhodnutí, či iniciativy v oblasti životního prostředí obou prezidentů.

Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2018. "The state of the world's forests." Dostupné na: <http://www.fao.org/3/I9535EN/i9535en.pdf> (24.10.2019)

Plataforma. 2019. "If I'm elected president, I will leave the UN." Dostupné na: <https://www.plataformamedia.com/en-uk/news/politics/if-im-elected-president-i-will-leave-the-un-says-bolsonaro-9735658.html> (19.10.2019)

Casaroës, Guilherme a Flandes, Daniel. 2019. "Brazil First, Climate Last: Bolsonaro's Foreign Policy." *Hamburg: GIGA German Institute of Global and Area Studies*. Dostupné na: [https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/64011/ssoar-2019-casaroës_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf?sequence=1{\&\&isAllowed=y{\&\&lnkname=ssoar-2019-casaroës_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf](https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/64011/ssoar-2019-casaroës_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf?sequence=1&\&isAllowed=y{\&\&lnkname=ssoar-2019-casaroës_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf) (13.10.2019)

Phillips, Tom. 2019. "A bad trip: Jair Bolsonaro's first six months leave even the right dismayed." *Sao Paulo: The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/jul/03/jair-bolsonaro-brazil-first-six-months-right-dismayed> (11.10.2019).

Watts, Jonathan. 2019. "Jair Bolsonaro claims NGOs behind Amazon forest fire surge but provides no evidence." *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/21/jair-bolsonaro-accuses-ngos-setting-fire-amazon-rainforest> (18.10.2019)

Erasun, Jaime. 2019. "Bolsonaro's Environmental Policy: An Increasing Risk." *Global Risk Insight*. Dostupné na: <https://globalriskinsights.com/2019/06/bolsonaros-environmental-policy-increasing-risk/> (17.10.2019)

Jair Bolsonaro. <https://www.bolsonaro.com.br/>

Weston Pheobe. 2019. "Amazon deforestation has risen by 20% this year, monitoring groups warn." *Independent*. Dostupné na: <https://www.independent.co.uk/environment/deforestation-amazon-20-jair-bolsonaro-a8932746.html> (18.10.2019)

Mongabay. 2012. "Most controversial aspects of Brazil's new Forest Code vetoed as legislation signed into law." Dostupné na: <https://news.mongabay.com/2012/10/most-controversial-aspects-of-brazils-new-forest-code-vetoed-as-legislation-signed-into-law/>

Garantující pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Barbora Vališková

Datum zadání závěrečné práce: 29.8.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 25. 06. 2020

Rázková Nell

Anotace

Rázková, Nell. 2020. *Environmentální politika Brazílie před a po nástupu Jaira Bolsonaro*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá změnami v otázce environmentální politiky Brazílie v diskurzivní rovině během vlády posledních dvou prezidentů, Michel Temera a Jaira Bolsonaro. Hlavními cíli je zachycení změn a trendů v této oblasti. Představení hlavních environmentálních témat, prezidentských výroků společně s jejich argumentací. Teoreticko-metodologická část slouží k představení environmentální politiky a jejích hlavních hrozeb v Brazílii včetně deforestace, které je věnována zvýšená pozornost. Presentována je také diskurzivní analýza, společně s jednotlivými strategiemi, pomocí kterých je zhotovena analytická část. Korpus dat, který se skládá z proslavů obou prezidentů, Michela Temera a Jaira Bolsonaro, je analyzován pomocí třech strategií – nominace, predikce a argumentace. Na základě těchto výsledků jsou poté vzájemně komparovány diskurzy těchto aktérů za cílem zhodnotit, zda došlo ke změně diskurzu v oblasti environmentální politiky,

Klíčová slova

Brazilská environmentální politika, Jair Bolsonaro, Michel Temer, diskurzivní analýza

Annotation

Rázková Nell. *Environmental policy of Brazil before and during presidency of Jair Bolsonaro*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2020. Bachelor thesis.

The Bachelor's thesis is focused on changes on discursive level of environmental policy of Brazil during presidency of Michel Temer and Jair Bolsonaro. The main goals of the work are to capture the changes and trends in this area, presentation of the main environmental topics. Claims of the presidents together with their argumentation. The theoretical-methodological part serves to present environmental policy, main environmental threats of Brazil including deforestation, that has extreme attention. Discursive analysis is also presented together with strategies, which will be used for the analytical part. The data corpus, consists of speeches by both presidents, Michel Temer and Jair Bolsonaro, is analysed by using three strategies - nomination, prediction, and argumentation. Based on these results, the discourses of these actors are then compared to each other to assess whether there has been a change.

Key words

Brazilian environmental policy, Jair Bolsonaro, Michel Temer, discursive analysis

Obsah

Úvod.....	9
1 Environmentální politika	14
1.1. Environmentální politika Brazílie	16
1.2. Největší brazilské environmentální hrozby.....	16
1.3. Deforestace v Brazílii.....	17
1.4. Hlavní hrozby bránící zastavení deforestace.....	19
1.5. Legislativa v oblasti deforestace	21
2 Diskurzivní analýza	23
3 Diskurzivní analýza jednotlivých projevů.....	27
3.1. Analýza proslovu M. Temera v OSN.....	27
3.2. Analýza proslovu Jaira Bolsonaro v OSN.....	29
3.3. Analýza proslovu M. Temera ze Summitu G20.....	33
3.4. Analýza proslovu J. Bolsonaro na Ekonomickém fóru.....	36
3.5. Analýza projevu Michela Temera během zahájení Plánu zemědělství a chovu hospodářských zvířat 2017-18.....	38
3.6. Analýza projevu prezidenta republiky Michela Temera během zahájení plánu rodinných farem 2017-2020	41
3.7. Analýza projevu Jaira Bolsonaro při zahájení 1. veletrhu udržitelnosti pólu Manaus-Manaus	44
3.8. Analýza projevu Jaira Bolsonaro při podpisu vyhlášky o regionálním rozvoji Amazonie, Severovýchodu a Středozápadu.....	49
4 Komparace diskurzů v oblasti environmentální politiky prezidenta M.Temera a J.Bolsonaro	52
4.1. Postoj M. Temera k environmentální politice.....	52
4.2. Postoj J. Bolsonaro k environmentální politice.....	52
4.3. Nejčastější argumentační strategie, které jednotliví prezidenti používají...	53
4.4. Environmentální témata, která ve svých proslovech zmiňují	54
4.5. Společná témata obou prezidentů.....	55
4.6. Jak zobrazují Brazílii.....	55
Závěr	57
Literatura.....	59
Seznam tabulek	68

Poděkování

Ráda bych především poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Barboře Vališkové za její čas, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích. Velké díky patří i mojí rodině a kamarádům za jejich trpělivost a podporu během studia.

Seznam použitých zkratk

APP	Oblasti trvalé ochrany
CAR	Národní environmentální registr původního vlastnictví
CDA	Kritická diskurzivní analýza
DHA	Diskurzivně-historická analýza
INCRA	Národní institut pro kolonizaci a agrární reformu
IPAM	Brazilský výzkumný institut životního prostředí
MO	Mezinárodní organizace
MST	Hnutí pracovníků bez půdy
NGO	Nevládní organizace
OSN	Organizace spojených národů
PAC	Brazilský plán pro zrychlení růstu
PNDR	Národní politika pro regionální rozvoj
R	Real (Brazilská měna)
REDD	Plán na redukci emisí z deforestace a lesní degradace
str.	strana
tzv.	takzvané
UDR	Demokratická unie původních obyvatel
WTO	Světová obchodní organizace

Úvod

Deforestace neboli trvalé odstraňování stromů za cílem vytvoření prostoru pro jiné účely se dostává do společenského diskurzu v dnešní době více a více (Derouin 2019). Mohou za to převážně výsledky tohoto procesu a alarmující čísla, která ukazují, že právě díky deforestaci bylo za posledních 50 let zničeno až 17 % Amazonie (Slater 2019).

Pro oblasti pokryté deštným pralesem, mělo odlesňování zpočátku jisté výhody, neb odlesňování probíhalo v drobné míře a zajišťovalo obživu pro lokální a drobné zemědělce. Převážně se jednalo o export dřeva a následné využití půdy pro zemědělství a pěstování plodin. Toto období trvalo přibližně do 20.století (Butler 2019). Postupem času však došlo ke značnému rozšíření míry odlesňování, kdy se do devastace pralesa začaly zapojovat i velké obchodní korporace. Díky velkému podílu brazilských a nadnárodních firem je dnes poměrně těžké najít viníka. Tento systém podporují nejen potravinářské a zemědělské korporace, ale i investiční skupiny a banky, jako je například BPN Paribas, nebo Santander (Recinos 2019a). Společně s růstem deforestace přibývají i její následky, které jsou dlouhodobé a rozsáhlé. Mezi ně patří více viditelné jako je například vymírání zvířat, úbytek dřeva a jiných plodin. Mezi méně viditelné patří globální oteplování, záplavy či ztráta biodiverzity (Mahar 1989:1-2). Další komplikací tohoto tématu je také komplexnost environmentální politiky jako celku, kdy jedna proměnná závisí na druhé a jeden problém přispívá k dalšímu. Je tedy nezbytné toto téma řešit plošně, a nikoliv z něj jednotlivá podtémata, jako je právě deforestace, vyčleňovat. Z tohoto důvodu se práce zabývá celkovou problematikou životního prostředí se zvýšenou pozorností na odlesňování Brazílie.

Fenomén deforestace je úzce spojován především s oblastí Amazonie, která je jinak přezdívána jako „plíce naší planety“. Důvodem je fakt, že 20 % celkového kyslíku je vytvořeno právě zde (Slater 2019). Prales se rozkládá na území devíti států. Největší část je na území Brazílie, kde se nachází 60 % celkové rozlohy pralesa (Greenpeace). V této části Amazonie je také nejvíce kontroverzní, a to převážně od ledna 2019, kdy byl do čela státu zvolen pravicový kandidát Jair Bolsonaro. Přestože Brazílie nikdy nebyla zemí silně prosazující zelenou politiku,

došlo ke zlepšení situace v zemi po konferenci v Rio de Janieru v roce 1992. Jednalo se o konferenci Organizace spojených národů (dále jen OSN), která se zabývala otázkou udržitelného rozvoje. Jde o koncept, který reaguje na prohlubující se environmentální krizi a je úzce spojen s klimatickými změnami a odlesňováním. Tyto změny mají negativní vliv na rostoucí globální teplotu a mohou mít v budoucnu tragické následky (Khadka 2019). Od tohoto roku začala míra deforestace klesat až do roku 2018. Vysoce negativní nárůst přišel s nástupem Bolsonaro do prezidentského úřadu, kdy vzrostla míra odlesňování na dvojnásobek, oproti celému předchozímu roku 2018 a to za necelých devět měsíců jeho vlády (BBC 2019a). Do své předvolební kampaně vstupovala v duchu změny a nastolení něčeho nového v Brazílii (Phillips 2019a). Netajil se tím, že jeho pozornost bude mít spíše ekonomický růst než životní prostředí. Brzy po nástupu do funkce tento směr potvrdil. Například, když přesunul pravomoc utváření a řízení přírodních rezervací pod správu ministerstva zemědělství, které je silně ovlivněno obchodním a zemědělským lobby (Erasun 2019).

Cílem této práce je zachycení proměn a trendů v diskurzu environmentální politiky Brazílie během období vlády posledních dvou prezidentů Michel Temera a Jaira Bolsonaro. Výzkumnými otázkami tedy je, **jak se změnil diskurz v oblasti environmentální politiky po nástupu Jaira Bolsonaro? Jaký je postoj obou prezidentů vůči environmentální politice a jeho ospravedlnění? Jaká jsou hlavní environmentální témata, kterým se prezidenti věnují? Je možné identifikovat nějaké zásadní změny v diskurzu týkající se environmentální politiky?**

Důvodem zvolení tohoto tématu je aktuální dění okolo současného prezidenta Bolsonaro ve vztahu k Amazonii. Jde o problém, který má globální dopady. Pozornost je tedy potřeba soustředit i na mezinárodní úrovni. Výběr dat pro diskurzivní analýzu zahrnuje proslovy z domácího i mezinárodního prostředí. Zkoumat diskurzivní rovinu je zajímavé, jelikož sám Bolsonaro se často prezentuje pro svou rétoriku, otevřenost a taktiku jako Tropicový Trump (Casarões et al. 2019: 3).

Výzkumné období je stanoveno od ratifikace Pařížské dohody z roku 2016, která je dohodou OSN o změně klimatu, jejímž cílem je zavázat účastníky dohody k udržení nárůstu teploty pod dva stupně Celsia (United Nations). Prezident Bolsonaro

již před svým zvolením zmínil, že pokud se stane prezidentem, bude chtít, aby země odstoupila od této dohody (BBC 2019a).

Amazonský prales, stejně jako i ostatní pralesy, hraje podstatnou roli v boji proti globálnímu oteplování. Stromy absorbují přibližně polovinu emisí oxidu uhličitého a jiných skleníkových plynů (Rainforest foundation). Tím pádem je proces deforestace kontraproduktivní k tomu, co je cílem této dohody. V případě naplnění slibů Bolsonaro by tak mohlo dojít k narušení mezinárodní integrity v oblasti boje proti globálnímu oteplování. Většina zemí je součástí této dohody, jde tak o důležitý milník v boji za ochranu životního prostředí. Zkoumané období trvá až do konce roku 2019.

Práce je rozdělena na dvě části, kdy první část je teoreticko-metodologická. Tato část vysvětluje, co je environmentální politika, jaké jsou hlavní environmentální hrozby Brazílie, a co je diskurzivní analýza. Záměrem je přiblížení problematiky environmentální politiky Brazílie a sestavení korpusu dat. Druhá část je analytická, která se podrobně zabývá jednotlivými prezidentskými projevy. Následně jsou projevy analyzovány a komparovány s cílem najít trendy a změny v diskurzivní rovině environmentální politiky, ke kterým došlo při změně v čele státu.

Předmětem analýzy je korpus dat, který je sestaven z oficiálních projevů prezidentů během stanoveného výzkumného období. Z důvodu četnosti proslovů, jsou vybrány pouze ty proslovy, které se týkají hlavních environmentálních hrozeb Brazílie. Text od Paulo Moutinha, jehož cílem je najít alternativní řešení k dosažení nulové deforestace, uvádí tyto hlavní hrozby: Brazilský plán pro zrychlení růstu (dále jen PAC), rostoucí potřeby lidí [konkrétně ty, které jsou pro Brazílii typické – dřevo, chov skotu, pěstování sóji a jiné], nestálá politika v otázce původního obyvatelstva, implementace Lesního zákona, zemědělský lobbying v Národním kongresu, problém s označením lesních ploch a nspecifikované části pralesa (Moutinho et al. 2016: 5). Důvodem výběru jednotlivých proslovů jsou tyto hrozby, které jsou z hlediska environmentální politiky pro Brazílii zásadní.

Proslovy, které jsou předmětem analýzy:

Projevy z OSN:

- Proslov M. Temera ze 71. Valného shromáždění dne 20. září 2016 (Temer 2016a)
- Proslov J. Bolsonara ze 74. Valného shromáždění dne 24. září 2019 (Bolsonaro 2019a)

OSN je jednou z nejdůležitějších institucí, která se zabývá problémy jako je právě deforestace, či spolupráce v boji proti klimatickým změnám a jiným tématům přesahujících území jednoho státu. Pro náš výzkum jsou tyto proslovy důležité, protože ukazují, jakým způsobem oba prezidenti reflektují a argumentují brazilskou environmentální politiku na mezinárodní úrovni.

Projevy z jiných nadnárodních institucí:

- Proslov M. Temera ze Summitu G20 dne 5. září 2016, Hangzhou, Čína (Temer 2016b)
- Proslov J. Bolsonara na Ekonomickém fóru dne 22. září 2019 Davos, Švýcarsku (Bolsonaro 2019b)

Stejně jako předchozí vzorek proslovů je důvodem zahrnutí do analýzy ukázka prezentace brazilské environmentální politiky na mezinárodní úrovni. Proslovy prezidentů ze Summitu G20 a Ekonomického fóra ukazují environmentální politiku ve spojení s ekonomikou, kdy právě finance jsou častým důvodem, proč je životní prostředí zastiňováno. Hlavní pozornost je věnována částem úzce související s environmentální politikou Brazílie.

Projevy z domácího prostředí:

- Projev prezidenta republiky Michela Temera během slavnostního zahájení Plánu zemědělství a chovu hospodářských zvířat 2017/2018 ze dne 06.07.2017 (Temer 2017a)
- Projev prezidenta republiky Michela Temera během slavnostního zahájení plánu rodinných farem 2017/2020 ze dne 31.05.2017 (Temer 2017b)

- Projev prezidenta Jaira Bolsonaro při zahájení 1. veletrhu udržitelnosti průmyslového pólu Manaus-Manaus ze dne 27. listopadu 2019 (Bolsonaro 2019c)
- Projev prezidenta Jaira Bolsonaro při podpis Národní politiky pro regionální rozvoj a oficiálního plnění regionálních plánů pro Amazon, Severovýchod a Středozápad Brazílie ze dne 30.05.2019 (Bolsonaro 2019d)

Důvodem volby těchto proslavů je spojitost s předešlými hrozbami od Paulo Moutinha, které byly zmíněny výše. Výzkum je kvalitativní a vychází z kritické diskurzivní analýzy (dále jen CDA) jejíž předlohou je práce od Martina Reisingla a Ruth Wodak. Na jejím základě zkoumá, jakým způsobem je diskurz kolem deforestace a environmentální politiky utvářen a jaké argumentační strategie jsou použity (Reisigl et al. 2017). Analýza nejdříve určí, co je hlavním tématem, a poté na základě třech strategií podrobně zkoumá tento diskurz. Jedná se o strategii nominační, pomocí níž jsou stanoveni aktéři, kteří v daném diskurzu vystupují. Další je strategie predikce, na jejímž základě jsou těmto aktérům přiřazeny charakteristiky a vlastnosti. Poslední je argumentační strategie, která je nejdůležitější pro naši analýzu. Díky ní jsme schopni zjistit, jak prezident ospravedlňuje svou environmentální politiku (Reisigl et al. 2017:95). Tato strategie se zaměřuje na autora tvrzení a jejich argumentaci. Tyto argumenty jsou rozděleny na základě práce M. Klepetky (Klepetka 2008) a F. Adeigba (Adeigbo 2004).

1 Environmentální politika

Environmentální politika se zabývá tím, jak nejlépe by mělo lidstvo žít v souladu s přírodou, tak, aby z toho obě strany měly vzájemné benefity. Jedná se však o velmi širokou definici. Díky tomu, je environmentální politika charakterizována spíše problémy, kterými se zabývá a které řeší (Benson et al. 2015: 778). Důvodem zahrnutí této kapitoly je vytvoření představy o tom, jak je environmentální politika vykládána pro tento výzkum.

Hlavní charakteristiky environmentální politiky:

1. veřejné dobro a zlo

Životní prostředí je vlastnictvím všech, například v otázce atmosféry nebo oceánů. Na druhou stranu v případě ničení toho veřejného vlastnictví, jsou někteří aktéři odpovědní za škody více než zbytek. Bohužel je složité tyto viníky označit vzhledem ke komplexnosti problému. K ochraně je proto nutná kolektivní akce, která vyřeší možnou tragédii předtím, než bude mít dopad na všechny (Benson et al. 2015: 778-780).

2. potřeba regulace

Environmentální politika má regulační charakter, kdy se stát či jiný orgán snaží ovlivnit konzumaci veřejných zdrojů. To však může mít negativní dopad na určitou skupinu ve společnosti. Díky tomu má často tato politika konfliktní charakter, kdy nutí určitou skupinu lidí pomocí regulační politiky podniknout opatření i přes jejich nechuť (Benson et al. 2015: 778-780).

3. komplexnost a nejasnost

Nejasnost některých zdrojů z hlediska obnovitelnosti je klíčová. Přesto, že některé zdroje jako například stromy jsou z části obnovitelné, má však jejich odlesňování i vedlejší negativní účinky. Existují ale i neobnovitelné zdroje, mezi které patří vymírající druhy živočichů, které ubírají na biodiverzitě a které nejdou nijak zachránit. Komplexnost problematiky je dalším stěžejním bodem, který je z hlediska životního prostředí těžké řešit. Problémy většinou sahají jak za hranice jednotlivých států, tak i za pomyslné hranice aktuální znalosti (Benson et al. 2015: 778-780).

Je potřeba neustálého výzkumu a zapojení vědců v této oblasti. Některé otázky, které jsou řešeny na lokální úrovni, mohou mít příčiny z jiného, mnohem širšího problému. Schopnost dnešní vědy roste, proto je možné zaměřit se i na budoucí potenciální hrozby (Chertow 1997).

4. za hranice času a místa

Tato charakteristika pokračuje v myšlence předchozího bodu. V otázce politiky životního prostředí je potřeba hledat řešení i příčiny napříč časovými a geografickými liniemi. Ve většině případů ti, kteří jsou nejvíce zasaženi environmentálními katastrofami patří mezi nejchudší a nejzranitelnější. Naopak ti, co profitují z dané situace, se snaží co nejvíce o udržení toho stavu. Současná generace by měla dbát na zachování minimálně stejného přírodního bohatství pro generaci budoucí (Benson et al. 2015: 778-780).

5. řízení i přes politické hranice

Příroda neuznává lidstvem vykonstruované hranice. V případě globálních problémů, rozlišujeme tři typy. První je činnost jednoho státu, která má celosvětové následky. Další jsou globální aktivity jako například trh, které mají dopady na životní prostředí. Posledním typem je aktivita na území jednoho regionu, která má však globální dopad. Příkladem je právě deforestace. Východiskem jsou různé mezinárodní úmluvy, smlouvy a jiná opatření. Účast většiny je potřebná, nezbytná by měla být v případě problémových zemí (Benson et al. 2015: 778-780).

6. integrační proces napříč politikami

Důležitá je spolupráce mezi jednotlivými druhy politik. To je často důvodem stagnace a pomalosti tvorby opatření v tomto odvětví. Jelikož je nutná kooperace jednotlivých institucí napříč spektrem. Existují daleko silnější politické oblasti, například finance, se kterými je těžké soupeřit (Benson et al. 2015: 778-780).

7. zapojení nelidských tvorů

Politika, především v demokratických společnostech, je aktem lidu. Je tedy poměrně složité prosazovat politiku, která hájí i jiné zájmy než ty lidské. Ve společnosti lze najít skupiny, které se snaží žít v souladu a harmonii s přírodou, stejně tak ty, kteří věří v hierarchii, kdy příroda je podřazena lidstvu a slouží především jako zdroj pro společnost (Benson et al. 2015: 778-780).

1.1. Environmentální politika Brazílie

Brazilská environmentální politika má poněkud jiné kořeny než klasická západní. Může za to především koloniální historie Brazílie, která trvala do konce 19. století. Obyvateli Brazílie byly v těchto letech především obyčejní lidé s nízkým vzděláním a s malou skupinou vlivných, kteří měli veškerou moc ve svých rukou. Do poloviny 20. století šlo především o kritiku původního obyvatelstva a jejich neekologických praktik v oblasti deforestace, kdy docházelo k vypalování a neefektivnímu kácení lesů. Na konci tohoto století změnila kritika směr a jejím cílem začal být rostoucí kapitalismus a modernizace země. Brazílie je zemí, která prošla poměrně rychlou socioekonomickou a geografickou transformací. Především díky výstavbě infrastruktury a přetvoření původních oblastí. (Pádua 2012:2). Většina těchto staveb probíhala v období diktatury, včetně Transamazonské dálnice. Její součástí byla i výstavba několika vodních přehrad armádou, kdy nebyl brán v potaz ani environmentální faktor, ani celková kalkulace nákladů a výnosů (Fearnside 2016a: 28). Na místech, které byly dříve pokryty deštnými pralesy, byly vystavěny industriální zóny s úložišti kontaminovaného odpadu a vybudovány nové oblasti pro pěstování plodin a chov dobytka. Malé tradiční zemědělství bylo nahrazeno velkými agropodniky s výbavou a technikou, které byly schopny stíhat rychlý technologický vývoj. Výsledkem těchto zásahů bylo mimo jiné i silné znečištění ovzduší. (Pádua 2012: 2-3). Podle Fearnside se přístup od dob diktatury nijak výrazně nezměnil: *„Velké a důležité projekty, které by uvedli do pohybu řetězce událostí spojené s lidskými a environmentálními následky, jsou stále rozhodovány hrstkou vysokých úředníků. Jsou představeny a brány jako „nevratné“ vůči jakýmkoliv ekonomickým či ekologickým studiím proveditelnosti, které jsou zhotoveny. Například rekonstrukce dálnice BR319.“* (Fearnside 2016a: 28)

1.2. Největší brazilské environmentální hrozby

Mezi zásadní environmentální hrozby patří problém odlesňování. Politika životního prostředí je speciální svou extrémní komplexností, kdy jeden problém je součástí dalšího problému a naopak. Ohrožené živočišné i rostlinné druhy jsou jedním z takových problémů.

Vzhledem k brazilskému podnebí jde o zemi bohatou na flóru i faunou. Existují zde stovky ohrožených druhů (jaguáři, mořské želvy, lvíčec černolící a mnohé další). Naopak se rozšiřuje výskyt cizích druhů zvířat, které se špatně adaptují díky změně ekosystému. Zároveň omezují přirozeně vyskytující se druhy (Mayer 2010).

Znečištěné ovzduší je další environmentální hrozbou. Především díky rapidnímu ekonomickému a industriálnímu růstu, čelí země tomuto problému. Ten je celosvětový, Brazílie nijak extrémně nevyčnívá svými čísly¹. Stále je to však problém, který zemi trápí a je nutné se jím zabývat. Stejně jako většinu jiných velkých zemí světa, trápí i Brazílii nakládání s odpadem. Každý den je zde vyprodukováno 161 tisíc tun pevného odpadu, které je potřeba nějakým způsobem uskladnit. Na úkor toho, jsou poté zmenšovány přírodní rezervace a lesy (Mayer 2010).

Tyto problémy možná na první pohled člověk nespojí s odlesňováním pralesů, jistá návaznost zde však stále je. Mnohem jasnější příklady, které přímo ovlivňují míru tohoto procesu je chov dobytka. Ten je jedním z hlavních, který pohání deforestaci vpřed. Díky odlesnění vzniká půda, kterou je pak možné prodat za mnohem nižší cenu, než zalesněnou část. Tyto pastviny slouží pro chov dobytka, který se prodává jak na domácí půdě, tak i do zahraničí (Butler 2014). Dále se zde pěstuje sója, palmový olej, zpracovává dřevo a další. Zde je patrné, jak je environmentální politika komplexní, kdy kromě jasných příčin mohou mít jistý vliv i ty méně očividné.

1.3. Deforestace v Brazílii

Tato práce je zaměřena především na problém odlesňování. Deforestace neboli odlesňování, je proces, kdy jsou káceny lesy za cílem vytvoření nového prostoru pro jiné účely (Derouin 2019). Nejedná se o problém, který by se týkal pouze brazilské části Amazonie. Vyskytuje se i u jiných pralesů a lesů světa. V průběhu roku 2019 se ale díky nárůstu požárů v brazilské části pralesa stalo toto téma urgentním. Nebezpečnost tohoto procesu odlesňování je rozsáhlá a její dopady jsou celosvětové. Mají vliv jak na živé, tak i na neživé bytosti (Fearnside 2017: 3).

¹ K roku 2020 Brazílie měla obsadila 58. místo v celosvětovém žebříčku s číslem 57.72 Indexu znečištění. První místo patřilo Mongolsku s číslem 93.06 (Numbeo, 2019)

Výzvou pro dnešní dobu je zvýšení zemědělské produkce a zlepšení potravinové bezpečnosti bez redukce lesních oblastí (Food and Agriculture Organization of the United Nations 2018: 10).

Zásadní funkcí pralesa je tvorba kyslíku a absorpce oxidu uhličitého. Tento cyklus tak předchází klimatickým změnám, které jsou z hlediska politiky životního prostředí jednou z nejvíce alarmujících hrozeb současnosti.

První zmínky o odlesňování se objevují v 70. letech. V toto období začíná výstavba prvních silnic a dálnic napříč Amazonií za cílem propojit větší farmy na území pralesa se zbytkem Brazílie.

V průběhu let křivka deforestace střídavě rostla a klesala. Velký nárůst pak přišel v roce 1995 v kombinaci s plánem vydaným prezidentem Fernando Collorem roku 1994. Jednalo se o koncept finančních reforem, který ukončil období hyperinflace. Měl i negativní dopad, kdy na jeho základě byly vypuštěny peníze do oběhu. Tyto peníze byly následně investovány do intenzivnější deforestace (Fearnside 2017: 5-8). Díky zesílení ekonomiky a vzrůstu cen komodit, poté přišel další vrchol v roce 2004.

Problémy, které deforestace přináší jsou různorodé a četné. Hlavním cílem, jak již bylo zmíněno, je vytvoření prostoru. S tím jsou spojeny však i další sekundární problémy. Protokolování, kdy jsou stromy vykáceny a následně zpracovány, je často prováděno nelegálně. Spouští koloběh, kdy začne les hořet, znečišťuje se více ovzduší, lesy poté hůře schnou, a to vede k větší pravděpodobnosti vzniku dalších požárů. Díky tomu jsou také kolikrát zničeny stromy, které nejsou určené k těžbě a po požáru neexistuje jiná možnost, jak je zpracovat. Kromě těžby dřeva, jde také o těžbu zlata, železa

a výstavbu hydraulických přehrad, silnic a dálnic. Pěstování sóji, chov dobytka, především brazilského hovězího masa, které je následně vyváženo do celého světa, hlavně do Číny, kam se kromě masa vyváží i kůže (Fearnside 2017: 10).

1.4. Hlavní hrozby bránící zastavení deforestace

Tyto hrozby stanovil Paulo Moutinho a podle nich je vybrán vzorek diskurzů pro následnou analýzu diskurzivní roviny brazilské environmentální politiky dvou brazilských vlád. Autor pracuje s šesti hlavními hrozbami, které brání zastavení deforestace Brazílie.

První z nich je PAC, ten byl vydán v roce 2007 prezidentem Silvou a jeho hlavní cíl je rozvinutí infrastruktury na území Brazílie (Rodrigues et al.2018: 86)

Další hrozbou, kterou Moutinho uvádí, jsou rostoucí potřeby lidí po komoditách typických pro tento region (sója, hovězí maso, dřevo a jiné). Tyto komodity slouží k exportu i domácí potřebě. Zvyšující potřeby jsou mimo jiné ovlivněny rostoucí populací a životní úrovní lidí. Exportní část této problematiky je spojena především s Čínou², která byla již zmíněna. Jde o nejdůležitějšího partnera pro export. Kombinace této skutečnosti a faktu, že většina dolní komory Parlamentu je silně ovlivněna lobbingem v oblasti zemědělství, je hlavní příčinou masivní a nezákonné deforestace pralesa. Pozitivní příklad je z roku 2006, kdy bylo vydáno sójové moratorium. Bylo prokázáno, že vyvážená sója pochází z lokalit, kde byly předtím nelegálně pokáceny lesy. Velké zahraniční firmy zde sehrály klíčovou úlohu v propagaci šetrnějších způsobů pěstování, kdy sója pochází z neodlesněných zón. Po tomto aktu, došlo k mírnému poklesu odlesňování ve státech Pará, Mato Grosso a Rondônia (Moutinho et al. 2016: 6).

Třetí hrozbou je nestabilní politika v otázce venkovského obyvatelstva. Původní obyvatelé potřebují lepší prostředky k udržitelnému živobytí. K tomu by měl pomoci Národní institut pro kolonizaci a agrární reformu (dále jen INCRA). Ten však stále nenašel efektivní řešení. Zřízením udržitelného živobytí na venkově je myšlena technická pomoc ke zvýšení zemědělské produktivity, sociální organizace a podpora regulace držby půdy. Dále také udržitelná zemědělská úvěrová politika, kdy jsou podporováni především ti, kteří volí šetrnější cestu a odškodnění za ekologické služby. Nejedná se o nový koncept. Na tomto principu funguje jeden z brazilských států Pará, kde tento projekt pilotuje Brazílský výzkumný institut životního prostředí (dále jen IPAM) za podpory Amazonského fondu a jiných partnerů.

² 21.8 % z celkové exportu Brazílie putuje do Číny (Statista, 2017)

Je zde potřeba ukázat podporu státu směrem k těmto malým zemědělcům, kteří mají chuť volit více ekologickou cestu než gigantické podniky, jejichž hlavním hnacím motorem je touha po zisku. Tuto podporu je potřeba zakořenit legislativně, aby nedocházelo k obcházení. Stejně tak je důležitá i finanční pomoc prostřednictvím úvěrů tak, aby malé podniky mohly alespoň z části konkurovat těm velkým (Moutinho et al. 2016: 7).

Další nutností podle Moutinha je úplná implementace Lesnického zákona. Problém je v soustavné snaze lobbujících skupin o vytvoření dodatků, nebo výjimek pro soukromou půdu. Na základě tohoto zákona je potřeba implementace Národního environmentálního registru původního vlastnictví (dále jen CAR). Ten byl aplikován v roce 2017 a díky němu musí být všechny venkovské statky registrovány a následně jim je stanoven limit, kolik přirozené vegetace je potřeba na jejich pozemku zachovat (Suhyun 2017: 53). Ekonomické pobídky těm oblastem, které byly značně zničeny, nebo jsou ve vysokém ohrožení. Posledním krokem je redukce emisí z deforestace a snížení degradace lesů k čemuž slouží Plán na redukcii emisí z deforestace a lesní degradace (dále jen REDD). Jedná se o program vytvořený orgány OSN, který podporuje rozvojové země ve snížení emisí z lesního průmyslu a udržování zásob oxidu uhličitého díky těmto lesům. Země, které dodrží kritéria, jsou finančně podporovány z Fondu, který jim poskytne finanční prostředky na nová opatření v tomto směru (Weston 2019). Brazílie se tak stala první zemí, která tyto pravidla splnila v roce 2019 (Sax 2019).

Velmi zásadním problémem je zemědělské lobby v Národním kongresu. Tento vliv na tvorbu politiky je poměrně silný. Jako protipól je potřeba podporovat původní obyvatelstvo a šířit informace o klimatických hrozbách a možných efektech deforestace na životní prostředí (Moutinho et al. 2016: 4-5).

Poslední hrozbou je nedostatek definovaných veřejných lesů a vlastnictví. Drobní zemědělci jsou nuceni využít půdu co nejrychleji z důvodu strachu ztráty tohoto území v budoucnu. Stále existují hektary pralesa, které nejsou součástí žádné kategorie veřejných lesů a je potřeba je v následujících letech zařadit. Aktuálně jsou vystaveny hrozbě zničení (Moutinho et al. 2016: 5).

Tyto hrozby nám ukazují hlavní témata, která jsou klíčová pro politiku životního prostředí v Brazílii. Díky tomu jsme schopni vybrat vhodné proslovy a zaměřit se v nich na pasáže, které jsou podstatné pro získání odpovědi na naše výzkumné otázky.

1.5. Legislativa v oblasti deforestace

V ústavě z roku 1934 se objevily první zmínky o přírodě, která by měla být brána jako přírodní bohatství, které je potřeba chránit. To vedlo k vytvoření základních dokumentů, které mají spojitost s deforestací.

Pro deforestaci je nejdůležitějším dokumentem Nový lesní zákon z roku 1964, který je novelou původního z roku 1934. Tento dokument vytvořil čtyři nové oblasti, které jsou pod ochranou tohoto zákona. Patří mezi ně národní parky, národní lesy, dlouhodobé rezervace a legální rezervace. Tento zákon měl však jisté mezery, kdy se nevztahoval na rezervace přirozené vegetace. Netýkal se tedy polí a savan. Taktéž nepracoval s pojmem zákonných rezerv (Bandiera 2015: 217). Byly zde vytvořeny jen určité omezení týkající se lesních oblastí a využívání lesa ve stále chráněných oblastech. Patnáct let poté vláda vytvořila Národní environmentální politiku, která rozšířila zapojení států a federace do tohoto segmentu. Stanovila tak zásady vládních opatření, které udrží ekologickou rovnováhu, dohled a racionální využití přírodních zdrojů, obnovení poškozených oblastí a podporu výzkumu v prospěch zachování přírodního bohatství pro budoucí generace. Pro své nedostatky, které měl původní Lesní zákon, byl v roce 2012 opět aktualizován. Ukázkou těchto nedostatků bylo například vyhlášení sójového moratoria v roce 2006.

Tento návrh novely zákona vzbudil rozruch nejen u ekologů, ale i u samotné prezidentky Dilmy Rousseffové, která použila právo veta u pěti článků z návrhu a částečné veto u dalších čtyř (Bandiera 2015: 222). Hlavní kritické body návrhu byly zmenšení oblastí trvalé ochrany (dále jen APP), amnestie pro environmentální zločiny a jiné. V tomto období procházela brazilská environmentální politika jistou transformací, kdy původní zemědělci z Hnutí pracovníků bez půdy (dále jen MST) se snažili se najít cestu, jak získat půdu pro sebe a jiné menší zemědělské podniky. Na druhé straně stála skupina, kterou tvořily majitelé půdy, členové Demokratické unie původních obyvatel (UDR), kteří se snažili chránit svou půdu a

předejít možným reformám. Výsledkem toho začal silný lobbying ze stran těchto skupin v otázce, jak bude vypadat novela Lesního zákon. I přes silný nesouhlas environmentálních aktivistů byl v roce 2012, na základě pozměňovacího návrhu 64, přijat Nový lesní zákon [Law no. 12.651 (Bandiera 2015: 221)].

Mimo tohoto zákona má vliv na deforestaci i jiná legislativa. Příkladem může být například Těžební zákon [Decree-Law 227/1967]. Brazílie do roku 2018 měla 187 aktivních dolů, ve kterých se těží železo, zlato, bauxit a další nerostné suroviny (Bruno 2018). Správa těžebního průmyslu spadá pod Ministerstvo těžby a energetiky a Národní oddělení pro produkci nerostů, pro které je klíčovou legislativou právě zmíněný Těžební zákon z roku 1968 (Sobral de Miranda 2018). V roce 2011 byl vydán k těžebnímu zákonu doplňkový zákon, který stanovuje nutnost vydání environmentální licence pro těžební činnost, ve které musí být posouzen dopad této aktivity na životní prostředí. následně je vydána licence, která sebou přináší další formální záležitosti. V případě, že těžební činnost poškozují životní prostředí, zákon stanovuje sankce (Sobral de Miranda 2018).

2 Diskurzivní analýza

Výzkum je založen na CDA, v níž chápeme kritiku jako určitý odstup od dat, která jsou vkládána do sociálního kontextu a vyjasňují politická postavení a umístění jednotlivých účastníků. Při aplikaci této analýzy je však potřeba mít určitou sebereflexi z pohledu autora (Reisigl et al. 2017). Díky CDA je tak možné pomocí hlubší analýzy diskurzů odhalit, jak jsou mocenské vztahy ve společnosti rozprostřené. Hlavním cílem této kritické analýzy je ukázat jaký postoj prezidenti zaujímají k environmentální politice, jak tento postoj ospravedlňují, respektive jaké typy argumentů v tomto smyslu využívají.

Jeden z nejnámějších proudů CDA je diskurzivně-historický přístup (dále jen DHA), kterým se zabývá Ruth Wodak a Martin Reisigl (Reisigl et al. 2017). Jde o interdisciplinární přístup zahrnující teorie, metody a metodologie, které jsou následně aplikovány. Pro vytvoření takové analýzy je nezbytné znát historický i sociální kontext. Je nutná investigace autora do různých žánrů. Diskurzy jsou založeny na intertextualitě, kdy mezi jednotlivými texty existuje vzájemná propojenost v přítomnosti i minulosti. Vzhledem k výběru tématu, sloužily předchozí kapitoly k nastínění situace v Brazílii v oblasti životního prostředí. Cílem je uvést čtenáře do kontextu problému (Reisigl et al. 2017: 98-99)

Kroky, které jsou součástí DHA:

Je nutné stanovit téma, jež je cílem naší analýzy. Toto téma je nutné vysvětlit na základě již existující literatury. Vzhledem k výzkumné otázce, tedy jak se změnila environmentální politika Brazílie v diskurzivní rovině před a po nástupu prezidenta Jaira Bolsonara. Je tedy nutné definovat, jak chápeme environmentální politiku a co do ní zahrnujeme.

Vyhodnotit strategie, které diskurz používá. Předmětem naší analýzy budou tři základní strategie. Strategie nominace, která zkoumá, jací aktéři/osoby/předměty/události hrají roli v tomto diskurzu. Druhá strategie, strategie predikce, se zaměřuje, jaké vlastnosti a kvality jsou přisuzovány těmto aktérům v diskurzu. Poslední je strategie argumentace, která se zabývá, jak jsou obhájena jednotlivá tvrzení (Reisigl et al. 2017: 95).

Strategie nominace pracuje především s otázkou: „*Kdo [osoba, objekt, událost a jiné] v diskurzu vystupuje a jak jsou autorem tyto entity pojmenovány?*“

Strategie predikce: „*Jaké charakteristiky, rysy a kvality jim autor přisuzuje?*“

Strategie argumentace: „*Jakými argumenty autor podkládá své tvrzení?*“ (Reisigl et al. 2017: 95)

Pro naši analýzu je klíčová strategie argumentace, jelikož jsme díky ní schopni odpovědět na naši výzkumnou otázku. Argumenty slouží v běžném životě především k vyjádření nesouhlasu. Mimo to slouží také jako nástroj k přesvědčení audience o svém tvrzení. Logika nehraje roli v síle tohoto přesvědčení. „*Je tomu tak proto, jelikož argumenty, které jsou logicky nesprávné, často přesvědčí a naopak ty, které jsou dokonalé, často selžou.*“ (Adeigbo 2004: 65)

Jednotlivé typy argumentů jsou zhodnoceny na základě práce M. Klapetky, který rozlišuje několik druhů argumentů (Klepetka 2008) společně s prací od F. Adeigbo, která se soustředí na mylná tvrzení tzv. fallacies (Adeigbo 2004).

1. Očividný důkaz – Argument ad oculus

Jde o argument, který není z hlediska našeho výzkumu pravděpodobný. Používá se spíše v klasických vědách než v politických. Je nutné totiž fyzicky ukázat „jak to opravdu je“ (Klepetka 2008: 90).

2. Fakta, data, vědecky podložené, či měřitelné údaje

Informace, které jsou podložené přesnými čísly, fakty, daty, nebo se odkazují přímo na vědecké studie. Zjednodušeně jde o fakta, která musíme nutně interpretovat, protože jsou z „cizí hlavy“. Tato interpretace je problémová, a to proto, jelikož musí být přesná a jednoznačná. Pokud však interpretace v argumentaci není, jedná se spíše o osobní názor i přesto, že tvrzení je pravdivé (Klepetka 2008: 91).

3. Osobní zkušenost a svědectví

Tento typ argumentu je smyslový – zakládá se tedy na tom, co člověk viděl, slyšel, cítil. V politických vědách je to častý argument vzhledem k abstraktnosti témat (Klepetka 2008: 91).

4. Zvyky, pravidla, tradice

Jde o společensky akceptované zvyky, které jsou historicky brány jako „normální“ a „zažité“. (Klepetka 2008: 91)

5. Fallacy

„Jedná se o typ argumentu, jehož sliby jsou sice irelevantní k závěru, jde však o argument psychologicky přesvědčivý.“ (Adeigbo 2004: 74) Zjednodušeně ho lze vysvětlit jako chybu v odůvodnění či závěru. Rozlišujeme je na formální a neformální, pro naši práci je zásadní typ neformální. „*Neformální mylná tvrzení jsou chyby v ospravedlnění, které jsou zapříčiněny nezájmem, nepozorností, anebo tím, přesvědčit ostatní o našem postoji založeném na přesvědčení, které však není faktem.*“ (Adeigbo 2004: 74)

Komparace diskurzů v oblasti environmentální politiky prezidenta M.Temera a J.Bolsonaro

Poté, co jsou jednotlivé proslovy podrobeny analýze na základě výše uvedených strategií, následuje komparace těchto proslovů mezi prezidenty. Zde dochází k porovnání, jakým způsobem se od sebe liší postoje prezidentů k environmentální politice. Hodnotící kritéria jsou:

- *Nejčastější argumentační strategie, které jednotliví prezidenti používají*

Pomocí nich můžeme vidět, z čeho ve svých proslovech vychází, zda jde spíše o vědecká fakta, čísla, nebo pouze osobní názor, či zkušenost.

- *Environmentální témata, která ve svých proslovech zmiňují*

Podle výběru témat je možné poznat, co je pro prezidenty prioritou v rámci životního prostředí a na jaké konkrétní oblasti kladou důraz.

- *Společná environmentální témata obou prezidentů*

Existence společných témat, na kterých se prezidenti shodnou. Pokud dojde ke shodě, zda je jejich interpretace stejná.

- *Jak zobrazují Brazílii z hlediska životního prostředí*

Z toho jsme schopni odvodit, jak vidí svou zemi v rovině životního prostředí.
Tedy jak Brazílii sami vnímají a ji prezentují.

3 Diskurzivní analýza jednotlivých projevů

3.1. Analýza proslovu M. Temera v OSN

Valné shromáždění OSN je jedním z hlavních orgánů této instituce. Slouží k diskusi mezi všemi 193 členskými státy. Hlavním cílem je řešení problémů na mezinárodní úrovni, které mají přeshraniční dosah jako je mír, mezinárodní a lidská práva, bezpečnost a mimo jiné i ochrana životního prostředí, která je pro nás klíčová (UN). Části proslovu jsou podrobně analyzovány. Hlavní strategie obsažené v proslovu jsou následně shrnuty viz *Tabulka 1*(str. 28)

Brazílský exprezident Michel Temer při příležitosti 71. Valného shromáždění OSN zařadil do svého proslovu několik témat, včetně environmentálních. Už ve svých prvních slovech zmiňuje udržitelný rozvoj, který bere jako součást hlavních hodnot jeho země. Následně na něj opět odkazuje ve spojitosti s ekonomickým růstem. „*Ekonomický růst by měl být sociálně vyvážený a šetrný k životnímu prostředí. Žijeme na stejné planetě. Neexistuje žádná planeta B. Musíme vymyslet ambiciózní opatření na principu společných a zároveň odlišných odpovědností.*“³ (Temer 2016a) I přes fakt, že Brazílie od roku 2014 procházela několika hospodářskými krizemi, Temer upozorňuje na nutnost šetrnosti ekonomického rozvoje vůči životnímu prostředí. V návaznosti na to zmiňuje Pařížskou dohodu, kterou má podle něj Brazílie povinnost ratifikovat vzhledem k tomu, jaké přírodní bohatství země vlastní.

Problém, který podle něj opravdu brání hospodářskému rozvoji je protekcionismus. „*Protekcionismus je překážka v rozvoji. Odebírá práci a dělá muže, ženy a rodiny po celém světě-včetně Brazílie-oběťmi nezaměstnanosti a zoufalství.*“ (Temer 2016a) Konkrétně zmiňuje potřebu ukončení protekcionismu v zemědělství: „*Konec protekcionismu v zemědělství je důležitý pro rozvoj. Nemůžeme dále pokračovat v implementaci dohod WTO v zemědělství. (...) Je nutné disciplinovat dotace a jiné domácí politiky v oblasti zemědělství.*“ (Temer 2016a) Z jeho slov je patrná snaha povzbudit svou zemi k větší akci v oblasti zemědělství.

³ Všechny proslovy jsou překládány z portugalštiny autorkou práce

Akce by měla vést spíše dovnitř státu než ven. Zapojení mezinárodních organizací (dále jen MO) totiž podle něj podporuje protekcionismus.

Tabulka 1

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
my	Jako lidské bytosti, které musí začít akceptovat opatření na principu společných a zároveň různých odpovědností.	„Protože žijeme na jedné planetě. Tato planeta je jen jedna.“ (Temer 2016a)	Obecný fakt, kdy se snaží poukázat na urgentnost a potřebu řešit enviromentální témata.
Brazílie	Která bude ratifikovat Pařížskou dohodu na téma klimatických změn.	Protože Brazílie je nejvíce biodiverzní zemí světa, která má nekompromisní závazky vůči životnímu prostředí.	Obecný fakt. Brazílie je zemí, která má obrovské přírodní bohatství, a to ji staví i do pozice, kdy se musí o toto bohatství starat.
rozvoj	Který je závislý na odstranění protekcionismu, například v zemědělství.	„Protekcionismus ubírá pracovní místa a prohlubuje nezaměstnanost a zoufalství.“ (Temer 2016a)	Osobní názor, prezident si takto sám vysvětluje důvod nezaměstnanosti a finančních problémů země. Nijak přesně tento vztah nepodkládá.
Světová obchodní organizace (dále jen WTO)	Jejíž dohody Brazílie nemůže dále akceptovat.	Protože to přispívá k protekcionismu.	Osobní názor, opět jde o nepodložený názor, není zde uveden žádný příklad konkrétní dohody.

Z proslovu exprezidenta je cítit jakýsi strach, kdy upozorňuje na potřebu jednat v otázkách spojených s životním prostředím. Příkladem je začátek proslovu, kdy prezident používá zájmeno „my“ ve smyslu celého lidstva, které musí začít konat činy v této otázce. Nestaví se tak do role Brazílie versus ostatní státy. Prosazuje globální řešení těchto hrozeb. Uvědomuje si klíčovou roli své země a to, že právě Brazílie musí být v tomto boji aktivní. Svou chuť v tomto zápolení ukazuje na příkladu ratifikace Pařížské dohody Brazílií, kterou bere jako důkaz.

Základ jeho argumentační strategie tvoří obecná fakta, případně osobní názory. Tyto osobní názory se týkají především protekcionismu, kterému věnuje poměrně velkou pozornost. Nijak však své argumenty v tomto směru nepodkládá. Tvrdí, že právě protekcionismus brání v rozvoji a způsobuje nezaměstnanost. Důvod, či spojitost mezi nimi však nijak více nevysvětluje.

3.2. Analýza proslovu Jaira Bolsonara v OSN

Proslovy na mezinárodní scéně jsou vždy více středem pozornosti než ty domácí. Tento je toho důkazem. Většina zahraničních médií tento proslov komentovala. Označila ho jako ránu pro lidská práva, boj za klimatickou spravedlnost či rasistický a násilný vůči domorodému obyvatelstvu (Recinos 2019b). Jednotlivé pasáže proslovu jsou nyní podrobně analyzována a následně jsou rozděleny podle jednotlivých strategií viz Tabulka 2(str. 31-33).

V tomto proslovu Bolsonaro zmiňuje několik témat od krize ve Venezuele, přes ekonomický rozvoj Brazílie až po náboženství. Hlavní část, která je pro náš výzkum relevantní je ta, týkající se Amazonie. Bolsonarovo jméno je mezinárodně úzce spojováno s Amazonským regionem, a to díky pozornosti, kterou tomuto regionu věnuje. Není proto překvapením, že i toto téma do svého projevu zahrnul.

Hned v prvních slovech je cítit jistý patriotismus ve vztahu k Amazonii: „*Je milné myslet si, že Amazonie je dědictvím lidstva stejně jako to, že jde o plíce světa.*“ (Bolsonaro 2019a) Tímto způsobem se Bolsonaro staví na opačnou stranu vůči většině mezinárodních aktérů, včetně OSN, které zajímá dění v Amazonii a berou tuto oblast jako symbol globální ochrany životního prostředí.

On sám však toto vměšování třetích stran bere jako projev koloniálního chování, jelikož dochází k narušení suverenity země. Hlavním cílem těchto vnějších aktérů je podle něj zisk. Ve spojitosti s tímto vyzdvihuje jméno Donalda Trumpa, a naopak haní vědce, které označuje za lháře. *„Jeden z nich se při příležitosti summitu G7 odvážil navrhnout uplatnění sankcí vůči Brazílii, aniž by nás vyslyšel. Děkuji těm, kteří nedovolili, aby se tento absurdní návrh prosadil. Speciálně prezidentu Donaldu Trumpovi, který velmi dobře chápe ducha, který musí mezi zeměmi v OSN převládat: respekt ke svobodě a suverenitě jednotlivých zemí.“* (Bolsonaro 2019a) Média několikrát Bolsonara označovala za druhého Donalda Trumpa, tudíž není novinkou jistá sympatie mezi prezidenty (Phillips 2019b). Bolsonaro se sám profiluje s osobou Trumpa, což vzhledem k ochraně životního prostředí je problematické. Americký prezident životnímu prostředí nevěnuje téměř žádnou pozornost v tvorbě své politiky. Globální oteplování označuje dokonce jako hoax, kterému nevěří. (BBC 2018)

On sám hodnotí amazonskou přírodu jako téměř nedotčenou vzhledem k její obrovské velikosti. Médii velmi probírané požáry v této oblasti jsou podle Bolsonara výsledkem suchého a větrného období, a stejně jako Brazílie řeší problém s požáry, ostatní země řeší problémy jiné. Nejde o nic speciálního, čemu by měla být věnována větší pozornost. *„Problémy, každá země je má. Útoky, které jsme utrpěli z velké části mezinárodními médii v důsledku požárů v Amazonii, však probudily našeho vlasteneckého ducha.“* (Bolsonaro 2019a)

Asi nejcitlivější, a díky tomu i nejvíce problematickou je část, která se týká původního obyvatelstva. Christian Poirier, programový ředitel Amazon Watch, okomentoval tuto řeč takto: *„Bolsonarova řeč je pobuřující, nedemokratická, rasistická a hluboce násilná vůči domorodým obyvatelům Brazílie a velkému domorodému vůdci Raonimu⁴, mezinárodně uznávanému za jeho příspěvek k zachování Amazonie.“* (Poirier 2019) Bolsonaro dal jasně najevo, že Brazílie nezvětší oblasti původního obyvatelstva. *„Chci ujasnit: Brazílie nezvětší území původního obyvatelstva na 20 % tak, jak by si některé hlavy jiných států přály.“* (Bolsonaro 2019a) *„Dnes máme 14% území tvořeno původními rezervacemi, ale je podstatné porozumět tomu, že naši*

⁴ Raoni Metuktire: vůdce domorodého obyvatelstva v Brazílii (Watts 2020)

původní obyvatelé jsou lidské bytosti stejně jako my. Chtějí a zaslouží si stejná práva jako my ostatní.“ (Bolsonaro 2019a)

Tímto tvrzením ukazuje, že toto původní obyvatelstvo chce a zaslouží si stejná práva jako všichni ostatní. Měly by jim být poskytnuty veřejné služby jako je zdravotní péče, vzdělání, sociální pomoc a jiné. Právě tyto služby (zdravotnictví, sociální věci) jsou ale často financovány z těžby v Amazonii, kterou vláda za cílem rozvoje země podporuje.

„Názory jednoho domorodého vůdce nepředstavují názory všech brazilských Indiánů. Někteří z těchto vůdců, jako je Cacique Raoni, jsou mnohokrát používáni jako pěšáci zahraničních vlád v jejich informační válce k prosazování svých zájmů v Amazonii.“ (Bolsonaro 2019a) Původní obyvatelstvo je podle Bolsonara převážně používáno jako nástroj třetí strany ke vměšování do vnitřních záležitostí Brazílie. Podle něj chce původní obyvatelstvo žít stejný život jako většina Brazilců a tyto ochranné rezervace jen brzdí jejich rozvoj. *„Původní obyvatelé nechtějí být chudí vlastníci pozemků na jednom z nejbohatším území světa.*“ (Bolsonaro 2019a)

Na závěr zmiňuje to, že Brazílie oproti Německu, či Francii využívá pouze 8 % svého území k zemědělství, na rozdíl od nich. *„(...) používají více než 50 % svého teritoria k zemědělství, na rozdíl od nás, kteří využíváme zhruba 8 %, 61 % našeho území je označeno jako původní.*“ (Bolsonaro 2019a) Ukazuje tak, že Brazílie oproti nim využívá malou část a je tak mnohem šetrnější k životnímu prostředí.

Tabulka 2

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Amazonie	Plíce světa, dědictví lidstva	Nepatří celému světu a ani lidstvu, jde o majetek Brazílie	Osobní názor
Vědci	Kteří lžou a chtěli uvalit sankce na Brazílii	Lžou, jelikož publikují informace i bez toho, aby vyslechli Brazílii	Osobní zkušenost, není jasné, zda tito vědci nevedli dialog s někým jiným ze členů vlády.
Donald Trump	Který nepovolil, aby byly uvaleny	Proto, protože prosazuje respekt	Osobní zkušenost (názor), jde o subjektivní

	sankce vůči Brazílii	k svobodě a suverenitě jednotlivých států	názor Bolsonara na osobu Donalda Trumpu.
Brazílie	„Která je bohatým územím s velkou biodiverzitou.“ (Bolsonaro 2019a)	„Jelikož jsou zde velká naleziště zlata, diamantů a jiných nerostných surovin.“ (Bolsonaro 2019a)	Obecný fakt, který sice není podložen, jde však o obecně známou věc
	Nevyužívá však tolik své území jako jiné státy	Oproti Německu a Francii, kteří využívají více než 50 %	Měřitelný údaj, není však uveden jeho zdroj.
Prezident	Který má strach o původní obyvatele	Protože ti, co je chtějí chránit mají ve skutečnosti hlavní zájem v nerostném bohatství a biodiverzitě	Osobní názor, který je nepodložený. Jde pouze o prezidentův dojem, nepodkládá ho žádnými konkrétními příklady jednání ze třetí strany, které by to dokazovaly
Původní obyvatelé	Kterí nechtějí být chudí	„Protože žijí na jedné z nejbohatších částí světa.“ (Bolsonaro 2019a)	Osobní názor, necituje, ani nezmiňuje žádný rozhovor s někým z původních obyvatel
	Jako nástroj jiných zemí	Pomocí nichž tyto země chtějí dosáhnout zisku ve svůj prospěch	Osobní názor, prezident si tak sám obhájí tento vztah. Nezmiňuje žádnou konkrétní osobní zkušenost, která by to dokazovala

Ti, kteří napadají Brazílii	Které nezajímají původní obyvatelé	„Které zajímá pouze <i>nerostné bohatství</i> .“ (Bolsonaro 2019a)	Osobní názor, který opět nepodkládá žádným důkazem ze strany původních obyvatel
-----------------------------	------------------------------------	---	---

Z hlediska environmentální tematiky je tento proslov poměrně bohatý a není překvapením, že na sebe strhnul mediální pozornost. Prezident v něm používá poměrně silná tvrzení, kdy například označuje vědce za lháře, bez konkrétního příkladu. To je z hlediska ochrany životního prostředí problematické. Právě oni jsou ti, kteří jsou důležití pro budoucí kroky v řešení těchto problémů. Jejich zpochybnění výrokem prezidenta může vést k úbytku na relevanci jejich závěrů. Ostře zamítá možnost, že by Amazonie patřila a sloužila i jiným lidem než jen Brazilcům. Označuje třetí strany za narušitele brazilské suverenity, kteří pouze využívají původní obyvatel jako nástroj ve svůj vlastní prospěch. Toto vše zmiňuje uprostřed jedné z hlavních organizací, která se problematikou v Amazonii zabývá.

Jmenovitě označuje vůdce Amazonského původního obyvatelstva za nástroj zahraničních vlád. Podle něj nechrání opravdové zájmy původních obyvatel, protože ti podle Bolsonara chtějí klasický život, a nikoliv život v rezervacích, který brzdí jak rozvoj jejich, tak i celé země. To nepodkládá žádnými rozhovory, či důkazy ze strany původního obyvatelstva, jde čistě o jeho domněnku. Osobní názor/zkušenost prezidenta tvoří základ jeho argumentace ve většině jeho tvrzení. Jedinou výjimkou je měřitelný údaj, prostřednictvím kterého srovnává využití půdy v Brazílii v porovnání se Západní Evropou. Konkrétně zmiňuje Francii a Německo, což jsou právě země, které se aktivně zabývají problémem odlesňování v Brazílii a upozorňují na nutnost jednat v této otázce (BBC 2019b).

3.3. Analýza proslovu M. Temera ze Summitu G20

Summit G20 je fórum představitelů států a centrálních bank dvaceti nejsilnějších ekonomik světa. Důvodem zapojení proslovu takového druhu je časté opomíjení environmentálního aspektu ve prospěch ekonomického rozvoje. Na proslovu při takovýchto událostech je možné vidět, zda prezidentův nezapomínají

na ochranu životního prostředí při řešení ekonomických otázek. Výroky prezidenta Temera jsou podrobně analyzovány a následně shrnuty viz Tabulka 3 (str. 34-35)

Ve své mluvě exprezident Temer pracuje hodně s fenoménem udržitelného rozvoje. Není to poprvé, co na toto téma naráží. Už v proslovu v OSN tento koncept do své řeči zahrnul, z čehož je možné vyvodit, že je podle něj pro Brazílii důležitý. S tím se pojí i opětovná zmínka o podepsání Pařížské dohody Brazílií, kterou zmiňoval taktéž v předchozím proslovu. Je patrné, že v konceptu udržitelného rozvoje nalézají jistý smysl do budoucna a připomíná i jeho často opomíjenou environmentální část: „Protože udržitelný rozvoj má kromě sociálního a ekonomického pilíře i pilíř environmentální.“ (Temer 2016b). Stejně tak i jeho důležitou pozici v hlavních hodnotách Brazílie: „Kde je udržitelný rozvoj jednou z nejdražších věcí.“ (Temer 2016b). Opět zmiňuje kvalitní pracovní místa, která jsou pro rozvoj nezbytná a zastupují sociální aspekt tohoto konceptu [udržitelného rozvoje].

Tabulka 3

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Brazílie	„Kde je udržitelný rozvoj jednou z nejdražších věcí.“ (Temer 2016b)	„Protože udržitelný rozvoj má kromě sociálního a ekonomického pilíře i pilíř environmentální.“ (Temer 2016b)	Obecně známý fakt, kdy připomíná často opomíjený aspekt udržitelného rozvoje.
	Která ratifikovala Pařížskou dohodu [Kongres ratifikoval], která má za cíl udržet nárůst teploty pod 2 stupně Celsia (United nations).	Což je podle exprezidenta krokem kupředu v cestě za udržitelným rozvojem	Obecně známý fakt, jelikož Pařížská dohoda vytváří limity, které pomáhají ke snížení emisí, a tak i k udržitelnějšímu rozvoji.
Udržitelný rozvoj	„Který se Brazílie snaží vytvářet	„Protože bez kvalitních pracovních	Osobní názor, který nijak nedokazuje

	<i>pomocí kvalitních pracovních míst.</i> “ (Temer 2016b)	<i>míst a zaměstnanosti neexistuje udržitelný rozvoj.</i> “ (Temer 2016b)	vztah mezi nimi, nejsou uvedena žádná data.
	<i>„Který musí neustále kombinovat ekonomické, sociální a environmentální aspekty.</i> “ (Temer 2016b)	Všechny tři jsou nezbytnou součástí	Obecně známý fakt.
Rozvojové země	Které vyžadují konkrétní podporu	Protože pokud pomůžeme těmto zemím, odstraníme rozdíly uvnitř i mezi ostatními zeměmi.	Osobní názor, kdy opět nepředkládá konkrétní příklad

V tomto proslovu Temer zahrnuje ve většině stejná témata, která zahrnul již v proslovu v OSN (udržitelný rozvoj, Pařížská dohoda, nezaměstnanost). Co se týče argumentace, pracuje převážně s obecně známými fakty, především o udržitelném rozvoji. Opětovně připomíná a upozorňuje na časté opomíjení environmentálního aspektu, který je taktéž součástí tohoto konceptu. *„Je třeba poznamenat, že kromě hospodářských a sociálních aspektů zahrnuje udržitelný rozvoj také environmentální pilíř. V této souvislosti s potěšením oznamuji, že brazilský kongres ratifikoval Pařížskou dohodu.*“ (Temer 2016b)

Svůj proslov uzavírá slovy, kdy vybízí ke společné akci, čímž se značně liší od Bolsonaro, který je naopak spíše proti takovýmto globálním aktivitám v této oblasti. *„Máme před sebou obrovský úkol. Jak všichni víme, je to typ práce, se kterou se žádná země nemůže pohybovat izolovaně. Výzvy, které nás spojují, jsou globálnější než kdy jindy. Vyžadují proto stejně globální reakce.*“ (Temer 2016b)

3.4. Analýza proslovu J. Bolsonara na Ekonomickém fóru

Ani tento proslov nenechala média bez povšimnutí. Označila ho jako Bolsonarovo oslovení směrem k velkým zahraničním firmám, kdy uvedl, že dostane pomocí reforem Brazílii do top 50 zemí, ve kterých se vyplatí podnikat (Bendeich 2019). Bolsonarova tvrzení jsou nyní podrobně analyzována. Hlavní strategie stanovené výše jsou shrnuty viz. Tabulka 4(str. 37)

Brazílii Bolsonaro představil jako zemi, která je jednou z nejbohatších na světě z hlediska přírodního bohatství. Současně ji označil také jako největšího ochránce životního prostředí, což odůvodnil tím, že se zde vyskytuje nejvíce lesů na celém světě. „*J sme tou zemí, která nejvíce chrání své životní prostředí. Žádná jiná země na světě nemá tolik lesů jako my.*“ (Bolsonaro 2019b) V tomto případě můžeme mluvit o *fallacy*, kdy Bolsonaro na základě nelogického argumentu (čím více lesů, tím větší ochrana životního prostředí) chce podpořit své tvrzení o tom, že Brazílie je největším ochráncem přírody.

Brazílské zemědělství označuje jako klíčové nejen pro rozvoj Brazílie, ale i pro celý svět, jelikož velké množství komodit pochází právě odtud. „*Zemědělství nevyužívá více než 9 % teritoria, toto číslo však díky technologii a zemědělské soutěži roste. Méně než 20 % naší půdy je věnováno chovu dobytka. Tyto komodity zaručují přebytek naší obchodní bilance a krmí značnou část světa.*“ (Bolsonaro 2019b) Toto kontrastuje s jeho předchozím tvrzením, kdy zamítá možnost, že by Amazonie sloužila i někomu jinému, než Brazílii a byla „*plícemi planety*“. Bolsonaro tedy snižuje roli Brazílie z environmentálního hlediska, naopak v oblasti ekonomiky jí přisuzuje globální důležitost.

Zmiňuje také ekologický aspekt rozvoje, který se na rozdíl od exprezidenta Temera, tak často v Bolsonarových prosloveh neobjevuje. „*Je naší misí dosáhnout pokroku v harmonii mezi ochranou životního prostředí na jedné straně, a tak moc potřebným ekonomickým rozvojem na straně druhé – zatímco nosíme v naši mysli to, že tyto aspekty jsou na sobě závislé a nerozdělitelné.*“ (Bolsonaro 2019b) V roce 2017 žilo 15,2 milionů Brazilců v extrémní chudobě, což je o necelé dva miliony více než v předchozím roce 2016 (Indio 2018). Bolsonaro chce snížit chudobu ve státě, je však otázkou, zda jsou jeho kroky k tomu opravdu v souladu s přírodou.

Jelikož během prvních devíti měsíců jeho vlády došlo ke dvojnásobnému nárustu deforestace oproti roku 2018, je toto jeho tvrzení spíše líbivé než pravdivé (BBC 2019a).

Tabulka 4

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
My	Jako Brazílie, která nejvíce chrání životní prostředí	„Žádná jiná země nemá tolik lesů jako my.“ (Bolsonaro 2019b)	Jde o fallacy. To, že v Brazílii je nejvíce lesů ale není důkazem toho, že by byla největším ochráncem životního prostředí.
Brazílské zemědělství	Díky kterému Brazílie roste	„Protože krmí část světa.“ (Bolsonaro 2019b)	Osobní názor, není uvedeno žádné přesné číslo o tom, jak moc velký podíl má Brazílie na světové potravinové bezpečnosti.
Ekonomický rozvoj	Který je potřeba, ale nesmí se zapomenout na environmentální faktor	Jelikož jde o vzájemně propojené pilíře	Obecně známý fakt
Brazílie	Která se chce spojit s těmi, kteří mají technologie	Protože je nejvíce biodiverzní zemí s nerostnými surovinami na světě, a díky tomu bude moci růst	Osobní názor, není jasné, zda technologická pomoc pomůže Brazílii v ekonomickém rozvoji.

V tomto proslovu argumentuje Bolsonaro především na základě osobních názorů. Hned v prvním řádku tabulky můžeme vidět příklad fallacy. Tvrzení, že má Brazílie nejvíce stromů ji ještě nedělá největším ochráncem přírody. On sám to nepodkládá žádným důkazem. Tento argument není ani logicky vysvětlitelný, jde tedy pouze o účelově použitý argument, aby jeho tvrzení nabilo důvěryhodnosti u audience.

Tvrzení, že Brazílie krmí značnou část světa, a i sebe samotnou, také nepodkládá žádným přesným číslem. Jediný obecný fakt můžeme najít ve spojitosti s rozvojem, kdy připomněl nutnost šetrnosti vůči životnímu prostředí. To je poměrně překvapivá zmínka z úst Bolsonara, jelikož většinou soustředí svou pozornost čistě na ekonomický aspekt rozvoje.

3.5. Analýza projevu Michela Temera během zahájení Plánu zemědělství a chovu hospodářských zvířat 2017-18

Michel Temer vydal tento plán na rok 2017/2018 s cílem posílit národní hospodářství. Jeho záměr je zjednodušení byrokracie, poskytnutí úvěrů zemědělcům a snížení úrokových sazeb. Projev, který pronesl při zahájení tohoto plánu je analyzován pomocí strategií, které jsou shrnuty viz. Tabulka 5(str. 39-40)

Podle prezidenta samotného, je Brazílie domovem inovativního a moderního zemědělství. *„Není třeba říkat, jak moderní je naše zemědělství. Blairi již zdůraznil, že je synonymem pro výzkum, inovace a účinnost. A to je místo, kde se vytváří pracovní místa, růst a příjem.“* (Temer 2017a) Exprezident vidí v zemědělství velký potenciál, který je potřeba rozvíjet a podporovat. Například právě pomocí úvěrů a snížením úrokových sazeb, které povedou k expanzi zemědělství a chovu dobytka. On sám vidí spojitost mezi zemědělským a průmyslovým růstem: *„Jelikož díky zemědělství roste i průmyslová aktivita.“* (Temer 2017a)

Ještě větší důležitost než samotnému zemědělství, je potřeba věnovat rodinnému zemědělství. *„A právě před několika dny jsme rozhodli o příspěvku více než 30 miliard R⁵ i pro rodinné zemědělství.“* (Temer 2017a)

⁵ Brazilská měna (dále jen R)

Problémem je, že hlavním důvodem deforestace je právě zemědělská činnost, pro kterou následně slouží tyto odlesněné oblasti. Mezi lety 2000-2010 bylo 70 % odlesněných ploch na celém světě využito právě pro zemědělské účely (Food and Agriculture Organization of the United Nations 2016). Rodinné zemědělství je možným alternativním řešením pro dosažení ekonomického růstu v souladu s životním prostředím. Jde o šetrnější způsob na rozdíl od velkých zemědělských podniků. V rámci deforestace je tento způsob ale problematický. Většina požárů v Amazonii je přisuzována právě těmto drobným zemědělcům za cílem získání půdy pro zemědělskou činnost.

Tabulka 5

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Brazilské zemědělství	<i>„Je synonymem pro výzkum, inovace a účinnost“ (Temer 2017a)</i>	<i>„Protože vytváří pracovní místa, růst a příjem.“ (Temer 2017a)</i>	Osobní názor, prezident zde vidí hlavní potenciál, nejsou však uvedena čísla jako důkaz růstu
	Vytváří průmyslový rozvoj země.	<i>„Jelikož společně se zemědělstvím roste i průmyslová aktivita.“ (Temer 2017a)</i>	Obecný fakt, kdy je problémem environmentální faktor. Mimo zemědělství je i průmysl dalším faktorem, který ničí životní prostředí Brazílie
	<i>„Které má prioritní postavení v agendě vlády.“ (Temer 2017a)</i>	Díky tomu, že stále roste	Fakt, během Temerovi a Bolsonarovi vlády bylo zemědělství prioritou. Jeho podíl na hrubý domácí produkt během jejich vlád rostl v porovnání

			s předchozími vládami (Trading economics).
Rodinné zemědělství	„Které je pro zemi zásadní.“ (Temer 2017a)	Jelikož tvoří značnou část, kterou lidstvo konzumuje, a pro které bylo věnováno okolo 300 miliard R [brazilská měna]	Fakt, jelikož 70 % potravin v Brazílii pochází z rodinného zemědělství. (Gross 2019)

Jak už název proslovu napovídá, jde o proslov zemědělsky zaměřený. Jisté sympatie vůči zemědělství projevil hned v prvním proslovu prezident při Valném shromáždění OSN, kdy kladl důraz na potřebu posílit domácí zemědělskou politiku, a naopak oprostít se od diktátu ze strany WTO, jež přispívá k protekcionismu.

Bývalý prezident podle svých slov vidí velkou sílu Brazílie právě v zemědělství, které je hnacím motorem pro průmyslovou aktivitu a následně tedy i růst země. On sám má dojem, že díky expanzi zemědělství přibývá kvalitních pracovních míst. „Zemědělství je místo, kde se vytváří kvalitní pracovní místa, růst a příjem. (...) Zemědělství také vytváří průmyslový rozvoj v naší zemi.“ (Temer 2017a) Poprvé zapomíná na environmentální aspekt udržitelného rozvoje. V předchozích proslovech na toto opomíjení sám několikrát upozorňoval. Soustředí se tedy pouze na ekonomický a sociální aspekt.

Sílu vidí především v rodinném zemědělství, které má jistě environmentálnější charakter než zemědělská velkovýroba. V oblasti deforestace je tomu ale trochu jinak. Drobní farmáři a zemědělci zde hrají zásadní roli. Většina požárů je dávana za vinu právě jim. Temer tedy prosazuje šetrnější způsob rozvoje, v oblasti deforestace, ale tento způsob není nejlepším řešením.

Argumentuje ve většině příkladů svým vlastním názorem, kdy nedokládá žádná přesnější čísla, či data, která by to potvrdzovaly.

Například v tvrzení o tom, že brazilské rodinné zemědělství krmí značnou část lidstva, nebo v tom, že toto zemědělství stále roste. I když jsou obě informace pravdivé, chybí data při argumentaci, která by přidala hodnotu argumentu.

3.6. Analýza projevu prezidenta republiky Michela Temera během zahájení plánu rodinných farem 2017-2020

Michel Temer poskytuje tento projev při příležitosti zahájení Rodinného Harvestova plánu [Family Harvest Plan], který přináší určité výhody pro zemědělce. Tento plán je koncipován pro období 2017-2020 a vytváří možnost úvěrového limitu 30 miliard R pro drobné zemědělce s nižší úrokovou sazbou (Presidency of the republic of Brazil 2017). Na plodiny typické pro Brazilské rodiny jako jsou fazole, rýže se vztahuje 2,15% úroková sazba, stejně jako na obnovitelné zdroje energie (Presidency of the republic of Brazil 2017). Základní strategie jsou podrobně popsány níže viz Tabulka 6 (str. 42-43)

Věří v to, že právě rodinné zemědělství je to, co zásobuje brazilské rodiny potravinami. *„Mnoho potravin, které najdeme na stole brazilských rodin, při dětském obědě, pochází z rukou rodinného farmáře.“* (Temer 2017a) Temer nejen, že ukazuje sílu v zemědělství z hlediska hospodářského růstu, ale vidí v něm i úzký vztah mezi Brazilcem a jeho krajinou. Díky tomu, že se většina obyvatel podílí aktivně na pěstování a chovu, je i konzumentem těchto výstupů. *„To je zásadní, mí přátelé, pro blaho krajana. Máme aktivitu, která mobilizuje miliony lidí.“* (Temer 2017a)

Exprezident bere tento plán jako jistý důkaz o tom, že si on i vláda uvědomují, jak moc je rodinné zemědělství podstatné pro rozvoj země. Vláda podle něj má snahu zjednodušit byrokracii a vymyslet způsoby, jak jim pomoci. *„Chtěl bych také poznamenat, že se nás velmi dotýká situace rodin, které trpí metlou sucha, vytváříme nový typ půjčky: polosuchý úvěr, abychom zajistili zabezpečení vody.“* (Temer 2017a). Ve vztahu k environmentální politice je volba rodinného zemědělství o dost šetrnější k životnímu prostředí v porovnání s expanzivním zemědělstvím založeným na velkovýrobě a velkochovu.

„Proto silou naší půdy, silou brazilského zemědělce, vybudujeme společně prosperující a spravedlivější Brazílii.“ (Temer 2017a) Tyto kroky on sám hodnotí pozitivně, jelikož jde o ideální spojení mezi prací na fiskální a sociální odpovědnosti. „Na jedné straně tedy pracujeme na fiskální odpovědnosti, ale na druhé straně aktivně a intenzivně i na sociální odpovědnosti.“ (Temer 2017a)

Zde však opět zapomíná na třetí z aspektů, environmentální. Ten je potřebný stejně jako ekonomický a sociální. Sám na jeho časté opomíjení upozorňoval v mezinárodních projevech.

Tabulka 6

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Rodinné zemědělství	„Které díky tomuto plánu bude mít řadu výhod pro drobné zemědělce“ (Temer 2017a)	Finanční podporu, nízké úrokové sazby	Fakt, jelikož půjde o jisté usnadnění, kdy díky úvěrům, budou mít rodinní zemědělci přístup k penězům, které budou moci investovat.
	„Které je podstatnou součástí potravinové a výživové bezpečnosti Brazílie“ (Temer 2017a)	Protože většina potravin v Brazílii odtud pochází	Osobní názor, nepodloženo žádnými čísly.
Brazilská vláda	Zjednodušující práci rodinným zemědělcům	Odstraňuje byrokracii, zjednodušuje poskytování úvěrů	Osobní názor, neuvádí, jak konkrétně zemědělcům zjednodušuje tuto práci.
	„Pracujeme na fiskální odpovědnosti,	Jelikož vláda nemusela zvyšovat	Fakt, inflace opravdu klesá, nepodkládá ji

	<i>ale na druhé straně aktivně a intenzivně pro sociální odpovědnost.</i> “ (Temer 2017a)	úrokové sazby, a přesto inflace v zemi klesala	však konkrétními čísly (Statista).
Brazílie	Která bude prosperující a spravedlivější	Díky silným brazilským zemědělcům	Osobní názor

Jak bylo vidět dříve, bývalý prezident se silně zabývá otázkou rodinného zemědělství, ve kterém vidí sílu a cestu, jak rozvíjet Brazílii a její potenciál. Vyjma ekonomického faktoru, který je samozřejmě důležitý, ukazuje i na jakýsi hlubší význam, jenž rodinné zemědělství pro Brazílii má. Nejen, že spojuje obyvatelstvo, které se podílí na produkci, ale také to, že velké množství těchto potravin zůstává v brazilských domácnostech: *„Mnoho potravin, které najdeme na stole brazilských rodin, při dětském obědě, pochází z rukou rodinného farmáře.*“ (Temer 2017a) Cílem jeho vlády a hlavní náplní tohoto plánu je pomoci a usnadnit drobným zemědělcům jejich aktivity, a to jak k výrobě, tak i v konzumaci. *„Znovu opakují, uvolňujeme celkem 30 miliard R, což je způsob, jak povzbudit ty, kteří produkují, a ty, kteří konzumují. (...) Vláda omezuje byrokracii, aby zemědělcům usnadnila život.*“ (Temer 2017a) To je způsob, který podle něj Brazílii dostane z ekonomické krize, kterou si prošla. Stejně jako v předešlém proslovu, zapomíná na environmentální aspekt udržitelného rozvoje. V obou mezinárodních proslovech upozorňoval na jeho opomíjení. V proslovech z domácího prostředí ale sám nevěnuje tomuto aspektu pozornost.

Argumentace výroků Michela Temera je převážně založena na jeho osobních dojmech. V části, kde hodnotí posun Brazílie směrem z hospodářské krize nezmiňuje konkrétní data, či čísla, která by potvrzovala jeho tvrzení. Stejně jako u argumentace ohledně zjednodušení byrokracie a poskytování úvěrů. Nijak neukazuje konkrétní příklad toho, jakým způsobem k tomuto usnadnění dojde. Není tomu ani jinak ve zmínce o tom, že rodinné zemědělství tvoří velkou část brazilského potravinového řetězce. V případě klesající inflace jde o fakt, ten však nepodkládá konkrétními čísly, což může být problematické (Statista).

3.7. Analýza projevu Jaira Bolsonaro při zahájení 1. veletrhu udržitelnosti pólu Manaus-Manaus

Manaus je oblast volného obchodu ve státě Amazonas, kde platí speciální daňové podmínky. Prodej domácího zboží do těchto oblastí, za účelem výroby nebo spotřeby, je osvobozen od daní (Debatin da Silveira 2019). Zóna volného obchodu byla založena ve 20. století a jejím hlavním cílem byla podpora obchodu, průmyslu a zemědělství v Amazonii (Debatin da Silveira 2019). Od roku 2012 tato oblast ekonomicky střídavě rostla a klesala. Nejvyšších hodnot dosáhla v roce 2014 a 2017. Společně s vývojem rostou i investice v této oblasti. Pravděpodobně díky rostoucímu potenciálu a pozitivní prognóze expertů, kteří odhadují dále rostoucí vývoj oblasti, získala Manaus pozornost prezidenta Bolsonaro (Debatin da Silveira, 2019). Následuje analýza Bolsonárových tvrzení. Použití strategií a argumentace je shrnuto viz Tabulka 7 (str. 47-49).

Kromě obrovského potenciálu, který prezident vidí v této oblasti, ukazuje na jistou propast mezi tímto regionem a zbytkem Brazílie. *„Ale skutečně jsme tady, na té nejbohatší části světa, kde existují minerály, biologická rozmanitost, pitná voda, velké plochy a chamtivost. Musíme se touto částí zabývat, čas utíká.“* (Bolsonaro 2019c) Z těchto vět je možné vidět, jak velkou cenu tato oblast podle něj má. Ukazuje převážně na nerostné bohatství a přírodní elementy. Ty vidí spíše jako zdroje než bohatství, které je potřeba chránit. „Chamtivost“ která ukazuje na to, jak chápe ochranu tohoto bohatství ze strany Amazonie. Ta ubírá zbytku Brazílie prospěch z těchto komodit a brání ji díky tomu v ekonomickém růstu. Zdůrazňuje nutnost se zabývat touto částí a propojit ji se zbytkem země.

Chuť většího zapojení regionu je podle něj i z amazonské strany. To usuzuje na základě rozhovoru s místními zemědělci: *„Někteří zemědělci mi řekli: „Chci chovat více skotu, ale zákon mi to neumožňuje“.* *Stejně jako donedávna legislativa, kdy prezidentská vyhláška neumožňovala výsadbu cukrové třtiny ve státě Amazonas.“* (Bolsonaro 2019c) Cílem této vyhlášky, kterou Bolsonaro zmiňuje, byla regulace a ochrana před škodami, které by zde pěstování cukrové třtiny zanechalo. Bolsonaro tyto regulační opatření zamítá. Jde podle něj o překážku v rozvoji zemědělství.

Díky většímu zapojení zemědělců, které Bolsonaro podporuje, roste nejen zemědělská aktivita, ale i míra odlesňování.

V Amazonii ale nežijí pouze zemědělci, které Bolsonaro interpretuje. Velkou část tvoří původní obyvatelstvo, které se naopak snaží chránit prales před nárustem deforestace. Není proto možné zakládat tvrzení pouze na názoru části místní populace.

Podporu zrušení dekretu o zákazu pěstování cukrové třtiny dokazuje také ze strany výkonného orgánu ve státě Amazonas. Konkrétně ze strany prezidenta Legislativního orgánu Amazonie, který podpořil zrušení dekretu (Girardi 2019). „*Byl jsem vděčný za to, že prezident Legislativního shromáždění státu Amazonie chválil náš akt. Z toho jsem byl opravdu velmi šťastný, znamená to pro mě pocit uznání. A navíc, znamená toho, že tento stát chce environmentální úsudek opustit.*“ (Bolsonaro 2019c) Zrušený dekret byl environmentální ochranou pro tuto oblast, kdy bránil kritické oblasti před zemědělským využitím, kterému by předcházela deforestace. Díky pozitivnímu postoji prezidenta legislativního shromáždění Amazonas k zrušení dekretu, což bylo jistým krokem vzad z hlediska životního prostředí, vnímá Bolsonaro jistou legální podporu ze strany státu Amazonas. Zrušení tohoto dekretu vedlo ke snížení environmentální ochrany Amazonie, což ukazuje Bolsonarův nezájmu o ochranu životního prostředí v této oblasti.

Jak již bylo zmíněno, hlavním cílem při vytvoření zóny Manaus bylo větší zapojení tohoto regionu. Na tomto základě staví i Bolsonaro: „*A zóna volného obchodu Manaus přišla přesně proto, aby ukázala, že Amazonie je naše, aby ji integrovala se zbytkem naší země.*“ (Bolsonaro 2019c) Se slovy „*Amazonie je naše*“ dává Bolsonaro jistě najevo svůj názor směrem k těm, kteří jakýmkoliv způsobem projevují zájem o tuto oblast a její bohatství. Ochrana před vnějšími aktéry je podle něj důležitá pro blaho Brazílie. Zájem ze třetí strany není otázkou let, ale spíše století. On sám datuje tento zájem ještě před objevení Brazílie. „*Vnější zájem o tento region existoval už před naším objevením v roce 1500.*“ (Bolsonaro 2019c) Proto je potřeba chránit se tím, že bude Brazílie držet více pohromadě. „*Cíl: přivést tento region do Brazílie a ukázat, že je náš, je to 8 a půl milionů kilometrů čtverečních. Amazonka je Brazílie.*“ (Bolsonaro 2019c)

Jedním z citlivých témat Amazonského pralesa, které zmiňuje, je původní obyvatelstvo. To hraje podstatnou roli v boji proti ničení pralesa. Tato oblast je pro ně

domovem, o který pečují několik stovek let „*A dnes naši indiánští bratři stále částečně žijí nebo jsou odsouzeni žít jako muži prehistorický, ve své domorodé zemi.*

To se musí změnit. Náš Indián je bratr stejně jako kdokoli z nás.“ (Bolsonaro 2019c) Kromě toho, že environmentální ochrana brání ekonomickému růstu země, brání podle Bolsonara i v rozvoji původního obyvatelstva. On sám tvrdí, že toto obyvatelstvo chce využívat výhody moderního života, který žije zbytek Brazilců. „*Indián chce vyrábět, chce pěstovat, chce výhody a zážitky vědy, ekonomiky. A máme na to politiku, ano. Všichni jsme Brazilci.*“ (Bolsonaro 2019c) Větší zapojení tohoto regionu a upuštění od environmentální ochrany těchto území tudíž může pomoci v rozvoji Indiánů a zlepšení kvality jejich života.

Na základě rozhovoru s amazonskými zemědělci prezident narážel na problematiku minulých vlád a jejich legislativy. Díky nim podle Bolsonara docházelo k prohlubování propasti mezi tímto regionem a zbytkem Brazílie. „*A dnes máme Amazonii ve stavu, kdy většina je převzata domácími rezervacemi, oblastmi ochrany životního prostředí, ekologickými stanicemi, národními parky, a je kontrolována environmentální politikou, která částečně brzdí růst naší Brazílie.*“ (Bolsonaro 2019c) Podle jeho slov není spokojený s aktuální situací v tomto regionu, jelikož je to oblast svázaná environmentální politikou, která brání v růstu. Tuto politiku dokonce označuje jako překážku v růstu. Toto tvrzení ukazuje na Bolsonarovo negativní vnímání této politiky, kterou nebere vůbec jako přínosnou (Píhová 2019).

Pozornost ve svém proslovu věnuje Bolsonaro i nevládním organizacím, které zmiňuje ve spojitosti s požáry vzniklými v Amazonii. Nevládní organizace (dále jen NGO) v Brazílii hrají silnou roli v boji proti odlesňování, Bolsonaro je však v minulosti označil za ty, které požáry v Amazonii zakládají. „*Nedávno jsem utrpěl vážné útoky na otázku odlesňování v Amazonii. Otázku požárů. (...) Před dvěma měsíci, jsem řekl, že toto vypalování sponzorovali nevládní organizace. A nyní civilní policie v Pará dokončila vyšetřování směřující k nevládním organizacím, k nevládním organizacím pálicím v Amazonii.*“ (Bolsonaro 2019c) Zde prezident odkazuje na kauzu, kdy byli zatčeni dobrovolní hasiči, kteří údajně úmyslně způsobili požáry v pralese. Jde o muže, kteří jsou napojeni na NGO, konkrétně Zdraví a štěstí, Projecto Saúde e Alegria. Tyto organizace ale odmítají toto obvinění s tím, že jde o politicky motivovaný akt (BBC 2019c). Podle organizací Bolsonaro svými kroky a sliby, vyburcoval místní

zemědělce a farmáře k využití požárů k odlesňování, které bude bez následných postihů. Zemědělská výroba následně poroste a s ní i celá Brazílie (Yeung 2019). Cílem prezidenta je tak odvést pozornost a přenést vinu na někoho jiného.

Tabulka 7

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Manaus	„Svobodná zóna, která se musí zapojit do trhu Brazílie.“ (Bolsonaro 2019c)	„Jelikož i tato oblast je součástí Brazílie.“ (Bolsonaro 2019c)	Obecný fakt
Amazon	„Který chce opustit od environmentálního úsudku“ (Bolsonaro 2019c)	Místní zemědělci i prezident Legislativního shromáždění Amazonu pochválili kroky Bolsonara, které prosazují více ekonomický než ekologický směr [zrušení dekretu].	Osobní zkušenost, kdy na základě části společnosti usuzuje, že celý region chce opustit aktuální stav a chce ekonomicky růst
	Nejbohatší část světa	„Kde existují minerály, biologická rozmanitost, pitná voda, velké plochy a chamtivost.“ (Bolsonaro 2019c)	Osobní názor, chybí důkaz o tom, že je opravdu nejbohatší.
	Tento region měl pozornost ještě dříve, než byla objevena celá Brazílie	Protože jde o bohatou oblast [nerostné suroviny, dřevo]	Obecný fakt
	Jde o region, který patří také k Brazílii	Je její součástí	Obecný fakt, kdy sesnaží poukázat na

			to, že i přesto, že tomuto regionu nebyla tolik věnována pozornost, stále patří k Brazílii.
	Region, který brzdí rozvoj Brazílie	„Většina je převzata domácími rezervacemi, oblastmi ochrany životního prostředí, ekologickými stanicemi, národními parky, a je kontrolována environmentální politikou.“ (Bolsonaro 2019c)	Osobní názor, jde o bohatou oblast. Díky chráněným oblastem a dalším ochranným opatření ale nelze její potenciál plně využít. Díky tomu je odepřen ekonomický růst nejen této oblasti, ale i celé Brazílii.
Indiáni	Kteří chtějí využívat stejné výhody moderního života [ekonomické, zemědělské a jiné].	„Protože jsou stejní jako ostatní Brazilci.“ (Bolsonaro 2019c)	Osobní názor, neuvádí žádné konkrétní rozhovory s původními obyvateli, na nichž by svůj úsudek zakládal
Nevládní organizace	Odpovědné za požáry v Amazonii	„Které jsou nyní součástí vyšetřování ve státě Pará právě v této kauze.“ (Bolsonaro 2019c)	Osobní názor. Svůj výrok podkládá případem ze státu Pará. Ten je však sporný. Tyto organizace totiž zamítly jakoukoliv spojitost s tímto případem.

			Kauza je také často označována jako politicky motivovaná.
--	--	--	---

Hlavní téma tohoto proslovu je Bolsonaroův plán většího využití Amazonského regionu. Právě zóna volného obchodu Manaus je jedním z kroků, které by tomu měly napomoci. V proslovu se objevuje několik faktů, převážně pracuje s osobními zkušenostmi, názory. Zajímavostí je zmínka o nevládních organizacích ve spojitosti s cílenými požáry v Amazonii, které v minulosti z tohoto aktu obvinil. Odkazuje na následné vyšetřování těchto organizací ve státě Pará ve spojitosti s požáry. Tato kauza nese však spoustu otazníků, někteří jí označují jako politicky motivovanou (Watts 2019) Otázkou tedy je, zda jde o fakt, nebo nikoliv.

Z tohoto projevu je možné cítit, že pro Bolsonara je zásadní ekonomický rozvoj. Environmentální politiku dokonce přímo označil jako překážku v ekonomickém růstu. Negativní postoj má také k chráněným oblastem, rezervacím a národním parkům. V rozhovoru zmiňuje zrušený dekret, který přispěl k zeslabení environmentální ochrany Amazonie. Na základě těchto poznatků je možné usoudit, že Bolsonarova politika je orientována spíše proti ochraně přírody.

3.8. Analýza projevu Jaira Bolsonara při podpisu vyhlášky o regionálním rozvoji Amazonie, Severovýchodu a Středozápadu

Dne 30.05.2019 byla zahájena v Brazílii Národní politika pro regionální rozvoj (dále jen PNDR), kdy jde o plán rozvoje v Amazonském, Severovýchodním a Středozápadním regionu. Tento proslov je nyní podrobně analyzován. Hlavní strategie jsou poté shrnuty viz Tabulka 8 (str. 50).

Svůj proslov při této příležitosti začal jako obvykle zmínkou o kvalitách své země z hlediska biodiverzity a geografie. „*Náš severovýchod, středozápad a Amazonie jsou Brazílie. Brazílie je náš region, je to jeden člověk, jeden závod. Společně umístíme Brazílii na vrchol, který si zaslouží.*“ (Bolsonaro 2019d) Tento plán je podle něj

krokem dopředu v rozvoji, jelikož díky němu vzniknou nové příležitosti a přinese nové příjmy.

„Plány regionálního rozvoje umožní vytvoření rozvojových příležitostí, které povedou k hospodářskému růstu, tvorbě příjmů a zlepšení kvality života naší populace.“

(Bolsonaro 2019d) Mimo nových příležitostí bude dosaženo i spravedlnosti mezi těmito regiony v porovnání s ostatními.

Tabulka 8

Nominace	Predikce	Argumentace	Druh argumentace
Brazílie	Kam patří i Amazonie, Severovýchod, Středozápad	I tyto části jsou Brazílie a je potřeba, aby byla dosažena spravedlnost mezi všemi regiony	Obecný fakt, všem regionům by měla být věnována stejná pozornost.
PNDR	Vytvoří nové příležitosti	A díky tomu dojde k dosažení spravedlnosti mezi brazilskými regiony	Osobní názor. Pokud budou vytvořena nová pracovní místa, příležitosti, zvedne se kvalita života v těchto regionech. Není však zaručeno, že je tento plán přinese.
Amazonie, Severovýchod, Středozápad	Regiony, kterým bude nyní věnována větší pozornost	Jelikož i tyto regiony jsou součástí Brazílie	Obecný fakt, všem regionům by měla být věnována stejná pozornost.

Díky tomu, že nejde o nijak dlouhý proslov, dochází k opakování témat a také argumentů. Hlavní poslání by se dalo shrnout tím, že má tento plán za cíl více zapojit výše zmíněné regiony do chodu Brazílie. Podle Bolsonara jsou to regiony, kterým je potřeba věnovat větší pozornost, vytvářet zde nové příležitosti,

pracovní místa, díky čemuž dojde nejen k růstu v těchto regionech, ale i celkově k růstu Brazílie. Z hlediska environmentální politiky je tato „pozornost“ problematická.

Pracovní místa mohou vzniknout v odvětvích, jako je zemědělství nebo průmysl, kterým předchází deforestace a další environmentální hrozby. Může tedy dojít k ekonomickému posunu, z hlediska životního prostředí půjde však o další krok zpět. Ospravedlnění kolem PNDR zakládá na svém osobním názoru, kdy neprokazuje to, zda doopravdy tento plán přinese ekonomický rozvoj. Zbylé argumenty zakládá na obecných faktech a jak bylo zmíněno argumenty se zde opakují.

4 Komparace diskurzů v oblasti environmentální politiky prezidenta M.Temera a J.Bolsonaro

Tato část nejdříve zhodnotí postoj obou prezidentů k environmentální politice. Pomocí čtyř kritérií budou jejich postoje následně komparovány. Prvním kritériem jsou argumentační strategie, které prezidenti používají nejčastěji. Hlavní environmentální témata a to, zda se na nějakých shodnou. V poslední řadě také jak zobrazují Brazílii v oblasti životního prostředí.

4.1. Postoj M. Temera k environmentální politice

Exprezident často zmiňuje otázku udržitelného rozvoje. V proslovech na mezinárodní úrovni upozorňuje na časté opomíjení environmentálního faktoru tohoto konceptu v prospěch ekonomického a sociálního. Ve svých projevech v domácím prostředí však sám na tento aspekt zapomíná. To může ukazovat jistý účel použití tohoto pojetí. Udržitelný rozvoj v období jeho vlády byl velmi probíraným tématem. Ve spojitost s tím zmiňuje úspěšnou ratifikaci Pařížské dohody Brazílií, která je cestou k udržitelnému rozvoji. Díky aktuálnosti tématu může jít tedy pouze o prázdná slova, která se následně nijak zvlášť neodráží na domácí environmentální politice.

Ekonomický aspekt rozvoje vidí především v rodinném zemědělství. Z hlediska životního prostředí jde určitě o lepší volbu, než velkoobchod a velkochovy. Často mu však předchází požáry a následné odlesnění. Zde tak vzniká jistá patová situace.

Sympatie pro environmentální řešení rozvoje ze strany Temera existují, jejich reflexe do domácí politiky životního prostředí je však slabší.

4.2. Postoj J. Bolsonara k environmentální politice

Už z předvolební kampaně bylo očividné, jakým směrem se bude Bolsonarova politika ubírat. Je to prezident, jehož hlavním cílem je ekonomický růst země. Ochranu životního prostředí označuje jako překážku, která mu v tomto růstu brání.

Vyjadřuje sympatie směrem k Donaldu Trumpovi, který je v oblasti environmentální politiky, ještě více kontroverzní než Bolsonaro.

Amazonský region bere jako skrytý zlatý důl, vzhledem k jeho bohatství, který je však potřeba chránit před vnějšími aktéry. Hlavním cílem třetích stran jsou jejich vlastní zájmy v této oblasti. Záminkou pro vměšování těchto aktérů do vnitřních záležitostí Brazílie je životní prostředí a také ochrana původních obyvatel. Brazílskou sílu vidí především v zemědělství, které může zemi dostat na vrchol.

4.3. Nejčastější argumentační strategie, které jednotliví prezidenti používají

U obou prezidentů převládá osobní názor/zkušenost. Argumentují z většiny případů podle svých přesvědčení. Málokdy svá tvrzení dokládá zdroji, daty, nebo čísly.

Jediným příkladem, kdy nějakým způsobem podkládá jeden z aktérů své tvrzení, je v případě Bolsonara. V proslovu v OSN označuje nevládní organizace za viníky požárů v Amazonii. Odkazuje zde přímo na kauzu ve státě Pará. Problémem je však to, že on už dříve tyto organizace označoval za viníky, a to i v období před touto kauzou. Díky tomu média označují tento případ jako problematický a možná dokonce politicky motivovaný. Hodnota argumentu je sporná, jelikož platí presumpce nevinny vzhledem k neukončení vyšetřování.

Oba pracují s fakty, které ale většinou nijak nepodkládají, i když by to argumentům přidalo na jejich hodnotě.

V proslovech se také objevuje jediný měřitelný údaj o tom, kdy Bolsonaro porovnává, jak moc využívají země jako Německo, či Francie svou půdu k zemědělství. Kriticky hodnotí to, že oproti nim Brazílie využívá pouze minimální procento.

Druhým nejčastějším argumentem jsou obecná fakta, které prezidenti používají k podpoření svých tvrzení.

U Bolsonara se vyskytuje i příklad fallacy, který používá na podporu svého argumentu v tvrzení, že je Brazílie největším ochráncem přírody.

Postoj Temera k environmentální politice je o dost kladnější než u Bolsonara. Upozorňuje na potřebu řešit tuto otázku globálně a začít jednat. Na rozdíl od něj vidí Bolsonaro environmentální problémy jako překážky, které se snaží svými kroky postupně odstranit.

4.4. Environmentální témata, která ve svých proslovech zmiňují

M. Temer ve svých proslovech opakuje tři environmentální témata – udržitelný rozvoj, brazilské zemědělství a rodinné zemědělství. Upozorňuje na potřebu nezapomínat na environmentální aspekt udržitelného rozvoje, který kromě sociálního a ekonomického aspektu je taktéž nezbytný. On sám ukazuje, že chce Brazílii vést tímto směrem, kdy jako důkaz uvádí ratifikaci Pařížské dohody.

Zemědělství přikládá velkou váhu, dokonce má prioritu ve vládní agendě, jelikož jde podle něj o způsob, jak dosáhnout rozvoje v Brazílii. Zvláštní pozornost pak věnuje rodinnému zemědělství, které přináší Brazílii většinu potravin a zajišťuje potravinovou bezpečnost nejen v Brazílii, ale i ve velké části světa. Mimo to také kulturně propojuje Brazilce. To poukazuje na smířlivější směr Temerovi politiky ve spojitosti s environmentální politikou.

J. Bolsonaro se soustředí ve svých proslovech hlavně na Amazonský region. Na rozdíl od svého předchůdce, který mluvil o celkovém národním plánu, soustředěnost Bolsonara na amazonský region je nepřehlédnutelná. Vytýká předchozím vládám fakt, že většinu tohoto regionu tvoří přírodní rezervace, národní parky a jiné ochranné oblasti, i přesto, že počet původních obyvatel je na tomto území malý vzhledem k jeho velikosti. Podle něho jsou díky tomu i těmto lidem odpirány výhody, ze kterých se těší ostatní Brazilci. Kromě nevládních organizací, které označuje za viníky požáru v Amazonii, označuje vědce jako lháře, kteří pouze vytváří senzace o Amazonii a fungují jako nástroje zahraničních vlád. Požáry hodnotí jako problém typický pro Brazílii vzhledem k období sucha a větrů. Prostřednictvím těchto senzací dochází k vměšování třetích stran do vnitřních záležitostí Brazílie, kdy je narušena suverenita země. Jejich cílem je podle něj chránit toto území pro svoje účely, které ale nejsou ve skutečnosti v souladu s přírodou. Chtějí využívat potenciál, který tato oblast má. Ochrana životního prostředí je

pouze zástěrkou. Hlavní environmentální témata, která se v proslovech Bolsonaro objevují jsou Amazonský region, požáry v této oblasti a původní obyvatelstvo.

4.5. Společná témata obou prezidentů

U obou se objevuje častá zmínka o rozvoji, jejich pohled na tento koncept se však trochu liší. I přes to, že Bolsonaro v jednom z proslovů připomíná environmentální aspekt, na který se nesmí zapomínat v oblasti rozvoje, ve většině případů však soustředí svou pozornost spíše na ekonomický faktor. Například v proslovu o zóně volného trhu Manaus, kdy cituje místní zemědělce: „*Chci chovat více skotu, ale zákon mi to neumožňuje*“. *Stejně jako donedávna legislativa, prezidentská vyhláška, neumožňovala výsadbu cukrové třtiny ve státě Amazonas (...). Pak jsem byl vděčný za to, že prezident Legislativního shromáždění státu Amazonie chválil náš akt. Z toho jsem byl velmi šťastný, znamená uznání. A navíc, znamená toho, že tento stát chce tento environmentální úsudek opustit.*“ (Bolsonaro 2019c) Zde dokonce vyzívá k opomenutí tohoto aspektu v prospěch ekonomiky. Temer naopak ve většině svých proslovů zmiňuje nutnost environmentálního principu, který je podle něj v rámci brazilské koncepce nezbytný. Taktéž ve většině případů používá spíše udržitelný rozvoje než rozvoj obecný.

Jejich chápání se liší i v plánu realizace tohoto rozvoje v Brazílii. Michel Temer vidí potenciál spíše v rodinném zemědělství, které je pro celou Brazílii tradiční a mnohem šetrnější. Prezident Bolsonaro se soustředí spíše na jisté regiony, kde chce zlepšit kvalitu života, od čehož se bude následně vyvíjet i rozvoj celé země. Prosazuje extenzivní zemědělství bez ohledu na to, jaký má vliv na životní prostředí.

4.6. Jak zobrazují Brazílii

Temer zobrazuje ve svých proslovech svou zemi jako zemi s velkým potenciálem především v oblasti nerostných surovin, biodiverzity, zemědělství. Na druhou stranu však přijímá fakt, že díky své rozmanité fauně a flóře, má Brazílie závazek vůči lidstvu z hlediska ochrany životního prostředí. Z jeho slov Brazílie působí jako země,

která je sice velmi přírodně bohatá, to ale bere i jako závazek konat a účastnit se v globálním boji proti ničení této přírody.

Bolsonarovo zobrazení je rozporuplné. Jednou staví Brazílii do pozice oběti, kdy se vnější aktéři snaží pomocí ochrany přírodních rezervací a původních obyvatel vměšovat do vnitřních záležitostí země. Díky tomu jsou tyto oblasti chráněny a Brazilci nemohou využívat jejich potenciálu. Například v proslovu na Ekonomickém fóru však vyzívá k zapojení ostatních zemí s cílem hospodářského růstu. Podle něj jeho stát potřebuje technologicky zdatnější pomocníky k tomu, aby dosáhl vrcholu, který mu náleží. Bolsonaro tedy nepodporuje vměšování cizích států do vnitřního chodu, na druhou stranu ale chce, aby se tyto státy zapojovali do ekonomických záležitostí.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo porovnání diskurzivní roviny v oblasti environmentální politiky Brazílie během vlády exprezidenta Michela Temera a současného prezidenta Jaira Bolsonaro. Práce se v první řadě snažila čtenáři nastínit co jsou hlavní témata environmentální politiky v Brazílii. Primárním cílem bylo zachycení trendů a změn, kterými diskurz v oblasti této politiky prošel. Jednotlivé projevy prezidentů byly analyzovány na základě podrobného rozboru pracujících se třemi strategiemi– nominace, predikce a argumentace. Díky tomu bylo snadnější následně komparovat diskurz obou prezidentů ve čtyřech kategoriích. Prezidenti využívali shodné argumentační strategie. Oba pracují převážně s osobními názory s tou výjimkou, že aktuální prezident Bolsonaro používá občas ostřejší a kontroverznější tvrzení. V jednom případě používá i nelogickou a nijak nevysvětlenou argumentaci. Cílem je podpořit hodnotu jeho tvrzení, že Brazílie je nejlepším ochráncem přírody.

Hlavní environmentální témata jsou ale rozdílná. Zatímco Temer pracuje často s konceptem udržitelného rozvoje, národním zemědělstvím a rodinným zemědělstvím, Bolsonaroova slova směřují spíše k čistě regionálnímu rozvoji, konkrétně amazonskému. Ve spojitosti s ním často zmiňuje deforestaci a původní Indiánské obyvatelstvo.

Společná environmentální témata jsou samozřejmě zemědělství, ve kterém oba vidí hlavní hnací motor brazilského hospodářského růstu. Zatímco Temer se soustředí na rozvoj celonárodní a specifikuje spíše odvětví (rodinné zemědělství), Bolsonaro vidí potenciál v regionálním zaměření na oblasti, které bylo dosud zanedbávány. Zajímavým je také jejich odlišný pohled na celkový koncept rozvoje země. Exprezident Temer zmiňuje tento rozvoj především jako koncept udržitelného rozvoje, kdy připomíná nutnost ohledu na životní prostředí při růstu země. To sice zmiňuje i Bolsonaro v jednom z proslovů. V jiném proslovu však apeluje na potřebu opomenout tento aspekt ochrany přírody ve prospěch ekonomického růstu.

Jeich zobrazení Brazílie je také odlišné, Temer staví Brazílii do pozice klíčového hráče v boji na ochranu přírody. Brazílie je podle něj odhodlaná růst v souladu s přírodou, jako příklad uvádí Pařížskou dohodu.

Bolsonaro profiluje Brazílii spíše do pozice oběti, kterou se snaží zahraniční média pošpinit za cílem prosazování vlastních zájmů na tomto území.

Brazilská environmentální politika se tedy změnila v několika základních aspektech. Za prvé to, jaká jsou její hlavní environmentální témata v diskurzivní rovině, jak velká pozornost je věnována environmentálnímu aspektu v rámci růstu země, jak je tento růst prezentován (způsob jeho dosažení), a to, jakým způsobem je Brazílie profilována vůči třetím stranám.

Literatura

Adeigbo, Felix A. 2004. *Philosophy and Logic: A Critical Introduction*. University of Ibadan.

Benson, David. Jordan, Andrew. 2015. *Environmental policy: Protection and Regulation*.

Klepetka, Milan. 2008. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Praha:Grada.

Reisigl, Martin a Wodak, Ruth. 2017. *The Discourse-Historical Approach (DHA)*.

Rodrigues, Daniela et al. 2018. *Growth acceleration program (PAC): a descriptive study of active and passive waste*.

Online zdroje

Bandiera, Castelo Thiago. 2015. „Brazilian forestry legislation and to combat deforestation government policies in the amazon (brazilian amazon)“. Universidade Federal de Viçosa. Dostupné na: https://www.scielo.br/pdf/asoc/v18n4/en_1809-4422-asoc-18-04-00221.pdf (15.03.2020)

BBC. 2018. „Trump on climate change report: 'I don't believe it'“. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46351940> (20.06.2020)

BBC. 2019a. „Jair Bolsonaro: Far-right candidate wins Brazil poll.“. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-46013408> (20.03.2020)

BBC. 2019b. „Amazon fires: Merkel and Macron urge G7 to debate 'emergency'“. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-49443389> (20.05.2020)

BBC. 2019c. „Amazon fires: NGO denies arrested volunteers started blazes“. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-50580152> (20.05.2020)

Bendeich, Mark. 2019. „Brazil's Bolsonaro uses Davos speech to appeal to big business. *Reuters*. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-davos-meeting-bolsonaro-business/brazils-bolsonaro-uses-davos-speech-to-appeal-to-big-business-idUSKCN1PG1SE> (20.05.2020)

Bolsonaro, Jair. 2019a. „Speech by Brazil’s President Jair Bolsonaro at the opening of the 74th United Nations General Assembly – New York, September 24, 2019 (photo: Alan Santos/PR)“. *Ministry of foreign affairs*. Dostupné na: <http://www.itamaraty.gov.br/en/speeches-articles-and-interviews/president-of-the-federative-republic-of-brazil-speeches/20896-speech-by-brazil-s-president-jair-bolsonaro-at-the-opening-of-the-74th-united-nations-general-assembly-new-york-september-24-2019-photo-alan-santos-pr> (20.05.2020)

Bolsonaro, Jair. 2019c. „Discurso do Presidente da República, Jair Bolsonaro, durante Abertura da I Feira de Sustentabilidade do Polo Industrial de Manaus-Manaus/AM.“ *Governo do Brasil*. Dostupné na: <https://www.gov.br/planalto/pt-br/acompanhe-o-planalto/discursos/2019/discurso-do-presidente-da-republica-jair-bolsonaro-durante-abertura-da-i-feira-de-sustentabilidade-do-polo-industrial-de-manaus-manaus-am> (15.05.2020)

Bolsonaro, Jair. 2019d. „Discurso do Presidente da República, Jair Bolsonaro, durante Cerimônia de Assinatura do Decreto da Política Nacional de Desenvolvimento Regional e Entrega Oficial dos Planos Regionais da Amazônia, do Nordeste e do Centro-Oeste - Palácio do Planalto.“ *Governo do Brasil*. Dostupné na: <https://www.gov.br/planalto/pt-br/acompanhe-o-planalto/discursos/2019/discurso-do-presidente-da-republica-jair-bolsonaro-durante-cerimonia-de-assinatura-do-decreto-da-politica-nacional-de-desenvolvimento-regional-e-entrega-oficial-dos-planos-regionais-da-amazonia-do-nordeste-e-do-centro-oeste-palacio-do-planalto> (01.06.2020)

Bolsonaro, Jair. 2019b. „Speech by the President of the Republic, Jair Bolsonaro, at the Plenary Session of the World Economic Forum – Davos, Switzerland, January 22, 2019. *Ministry of foreign affairs*. Dostupné na: <http://www.itamaraty.gov.br/en/speeches-articles-and-interviews/president-of-the-federative-republic-of-brazil-speeches/19992-discurso-del-presidente-de-la-republica-jair-bolsonaro-durante-la-sesion-plenaria-del-foro-economico-mundial-davos-suiza-22-de-enero-de-2020> (10.05.2020)

Bruno, Mária. 2018. „A look into Brazil's mining industry“. *The Brazilian report*. Dostupné na: <https://brazilian.report/business/2018/08/20/brazil-mining-industry/> (10.02.2020)

Butler, Rhett. 2014. „Deforestation in the Amazon“. *Mongabay*. Dostupné na: <https://data.mongabay.com/brazil.html> (01.04.2020)

Casaroos, Guilherme a Flemes, Daniel. 2019. „Brazil First, Climate Last: Bolsonaro's Foreign Policy“. Hamburg: GIGA German Institute of Global and Area Studies. Dostupné na: https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/64011/ssoar-2019-casaroos_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2019-casaroos_et_al-Brazil_First_Climate_Last_Bolsonaros.pdf (13.10.2019)

Debatin da Silveira, Ricardo. 2019. „Brazil affirms tax benefit for sales to the free trade zone of Manaus.“ *International tax review*. Dostupné na: <https://www.internationaltaxreview.com/article/b1f7my9zvr6xn7/brazil-affirms-tax-benefit-for-sales-to-the-free-trade-zone-of-manau> (13.05.2020)

Deruin, Sarah. 2019. „Deforestation: Facts, Causes & Effects.“ *Live Science*. Dostupné na: <https://www.livescience.com/27692-deforestation.html> (25.04.2020)

Erasun, Jaime. 2019. "Bolsonaro's Environmental Policy: An Increasing Risk." *Global Risk Insight*. Dostupné na: <https://globalriskinsights.com/2019/06/bolsonaros-environmental-policy-increasing-risk/> (17.10.2019)

Fearnside Philip. 2017. „Deforestation of the Brazilian Amazon.“ Dostupné na: file:///C:/Users/nelly/Downloads/Fearnside-Deforestation-Oxford_research_encycl_environ_science-Preprint.pdf (01.06.2020)

Fearnside, Philip. 2016a. „Environmental policy in Brazilian Amazonia: Lessons from recent history.“ Dostupné na: [file:///C:/Users/nelly/Downloads/Fearnside-Lessonsofhistory-Environ_Policy_NC-NAEA-2016%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/nelly/Downloads/Fearnside-Lessonsofhistory-Environ_Policy_NC-NAEA-2016%20(2).pdf) (20.05.2020)

Food and Agriculture Organization of the United nations. 2016. Dostupné na: <http://www.fao.org/americas/noticias/ver/en/c/425600/> (20.06.2020)

Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2018. „The state of the world's forests". Dostupné na: <http://www.fao.org/3/I9535EN/i9535en.pdf> (24.10.2019)

Girardi, Giovana.2019. „Decreto revogado por Bolsonaro impedia expansão da cana-de-açúcar para Amazônia“. *Nova Cana*. Dostupné na: <https://www.novacana.com/n/cana/meio-ambiente/decreto-revogado-bolsonaro-impedia-expansao-cana-de-acucar-amazonia-061119> (20.05.2020)

Greenpeace. „Brazil and the Amazon Forest.“ <https://www.greenpeace.org/usa/issues/brazil-and-the-amazon-forest/> (23.03.2020)

Gross, Anna Sophie. 2019. „As Brazilian agribusiness booms, family farms feed the nation“. *Mongabay*. Dostupné na: <https://news.mongabay.com/2019/01/as-brazilian-agribusiness-booms-family-farms-feed-the-nation/> (20.06.2020)

Chertow, Marian. Esty, Daniel. 1997. "Environmental Policy: The Next Generation".
Dostupné na: <https://issues.org/esty/> (20.06.2020)

Indion, Cristina. 2018. „Extreme poverty on the rise in Brazil.“ *Agencia Brasil*.
Dostupné na: <https://agenciabrasil.ebc.com.br/en/economia/noticia/2018-12/extreme-poverty-rise-brazil> (23.06.2020)

Jung, Suhyun. Watkins, Cristy. et al. 2017. „Brazil's National Environmental Registry of Rural Properties: Implications for Livelihoods“ Dostupné na: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0921800916308758?token=DDC66A1F8B97E87F259FD7EF8C3A3221D83FE24EB65B88F446978392D1E4EBBFC0899B473D6CB2A108B6CC56C73DC2F0> (23.04.2020)

Khadka, Navin Singh. 2019. „Amazon fires: Forest loss challenges Paris agreement climate ambition.“ *BBC*. Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/science-environment-49484530> (20.04.2020)

Mahar, Dennis J. 1989. „Government Policies and Deforestation in Brazil's Amazon Region.“ Washington: *The World Bank*. Dostupné na: <http://documents.worldbank.org/curated/en/304691468770373897/pdf/multi-page.pdf> (13.05.2020)

Mayer, Amelia. 2010. Brazil Environmental Issues. Dostupné na: <https://www.brazil.org.za/environmental-issues.html> (13.05.2020)

Moutinho, Paulo.Guerra, Raissa. 2016. „Achieving zero deforestation in the Brazilian Amazon: What is missing?“ Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/308271693_Achieving_zero_deforestation_in_the_Brazilian_Amazon_What_is_missing (24.04.2020)

Pádua, José Augusto. 2012. „Environmentalism in Brazil: An Historical Perspective“. Institute of History / Federal University of Rio de Janeiro. Dostupné na: file:///C:/Users/nelly/Downloads/Environmentalism_in_Brazil_An_Historical.pdf (24.03.2020)

Phillips, Tom. 2019a. „A bad trip': Jair Bolsonaro's first six months leave even the right dismayed.Sao Paulo.“ *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/jul/03/jair-bolsonaro-brazil-first-six-months-right-dismayed> (11.10.2019)

Phillips, Tom. 2019b. „A second Trump': Bolsonaro's offensive rhetoric adds to Brazil's discomfort“. *The Guardian*. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/19/bolsonaro-offensive-rhetoric-brazil> (21.05.2020)

Píhová, Dominika. 2019. „Vládnutí Bolsonara v Amazonii: pralesa rekordně ubývá, stejně jako pokut za jeho kácení“. Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/jaira-bolsonaro-amazonsky-prales-brazilie-pokuty-odlesnovani-kaceni_1907300630_dp (20.05.2020)

Porier, Christian. 2019. „Statement: Bolsonaro Delivers Racist and Untruthful Speech to U.N. General Assembly“ *Amazon Watch*. Dostupné na: <https://amazonwatch.org/news/2019/0924-statement-bolsonaro-delivers-racist-and-untruthful-speech-to-un-general-assembly> (20.05.2020)

Presidency of the republic of Brazil.2017. „Temer launches Family Harvest Plan with R\$ 30 billion credit line.“ Dostupné na: <http://www.brazil.gov.br/about-brazil/news/2017/06/temer-launches-family-harvest-plan-with-r-30-billion-credit-line> (12.04.2020)

Recinos, Ada. 2019a. „Global NGOs: Dirty Dozen Companies Driving Deforestation Must Act Now to Stop the Burning of the World's Forests“. *Amazon Watch*. Dostupné na: <https://amazonwatch.org/news/2019/0830-dirty-dozen-companies-driving-deforestation-must-act-now-to-stop-the-burning> (01.05.2020)

Sax, Sarah. 2019. „Brazil to receive first-ever results-based REDD+ payment, but concerns remain“. Mongabay. Dostupné na: <https://news.mongabay.com/2019/03/brazil-to-receive-first-ever-results-based-redd-payment-but-concerns-remain/> (23.03.2020)

Slater, Jack. 2019. „How big is the Amazon rainforest and how much has been destroyed by the fire so far?“ *Metro*. Dostupné na: <https://metro.co.uk/2019/08/25/big-amazon-rainforest-much-destroyed-fire-far-10628984/?ito=cbshare> (21.05.2020)

Sobral de Miranda, Rogério. 2017. „Mining in Brazil: overview“. Thomas Reuters: Practical Law. Dostupné na: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-4019?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-4019?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1) (10.02.2020)

Statista. Brazil: Inflation rate from 1984 to 2021. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/270812/inflation-rate-in-brazil/> (13.05.2020)

Temer, Michel. 2016a. „Speech by President Michel Temer on the occasion of the 71st Session of the General Assembly of the United Nations -New York, September 20, 2016“. *Ministry of foreign affairs*. Dostupné na: <http://www.itamaraty.gov.br/en/speeches-articles-and-interviews/president-of-the-federative-republic-of-brazil-speeches/14765-speech-by-president-michel-temer-on-the-occasion-of-the-71st-session-of-the-general-assembly-of-the-united-nations-new-york-september-20-2016> (20.05.2020)

Temer, Michel. 2016b. „Speech by Michel Temer, President of the Federative Republic of Brazil, during a working lunch and fourth Working Session of the G20 Summit.“ *Presidency of the Republic of Brazil*. Dostupné na: <http://www.brazil.gov.br/government/speeches/2016/09/speech-by-michel-temer-president-of-the-federative-republic-of-brazil-during-a-working-lunch-and-fourth-working-session-of-the-g20-summit-1> (20.05.2020)

Temer, Michel. 2017b. „31-05-2017-Discurso do Presidente da República, Michel Temer, durante cerimônia de Lançamento do Plano Safra da Agricultura Familiar

2017/2020 - Brasília/DF.“ *Biblioteca presidencia da República*. Dostupné na: <http://www.biblioteca.presidencia.gov.br/presidencia/ex-presidentes/michel-temer/discursos-do-presidente-da-republica/discurso-do-presidente-da-republica-michel-temer-durante-cerimonia-de-lancamento-do-plano-safra-da-agricultura-familiar-2017-2020-brasilia-df> (01.06.2020)

Temer, Michel.2017a. „Discurso do Presidente da República, Michel Temer, durante cerimônia de Lançamento do Plano Agrícola e Pecuário 2017/2018“. *Biblioteca presidencia da República*. Dostupné na: <http://www.biblioteca.presidencia.gov.br/presidencia/ex-presidentes/michel-temer/discursos-do-presidente-da-republica/discurso-do-presidente-da-republica-michel-temer-durante-cerimonia-de-lancamento-do-plano-agricola-e-pecuario-2017-2018> (01.06.2020)

Trading Economics„Brazil GDP From Agriculture“.Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/brazil/gdp-from-agriculture> (20.06.2020)

United Nations. 2015. „Paris agreement“. Dostupné na: http://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf/(10.01.2020)

United Nations. <https://www.un.org/en/ga/> (12.05.2020)

Watts, Jonathan. 2020. „Amazonian chief Raoni Metuktire: 'Bolsonaro has been the worst for us'“ Dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/02/amazonian-chief-raoni-metuktire-bolsonaro-has-been-the-worst-for-us> (20.04.2020)

Weston, Pheobe.2019. „Amazon deforestation has risen by 20 % this year, monitoring groups warn.“ *Independent*. Dostupné na: <https://www.independent.co.uk/environment/deforestation-amazon-20-jair-bolsonaro-a8932746.html> (18.10.2019)

Yeung, Jessie. 2019. „Blame humans for starting the Amazon fires, environmentalists say“ *CNN*. Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2019/08/22/americas/amazon-fires-humans-intl-hnk-trnd/index.html> (20.06.2020)

Seznam tabulek

Tabulka 1.....	28
Tabulka 2.....	31
Tabulka 3.....	34
Tabulka 4.....	37
Tabulka 5.....	39
Tabulka 6.....	42
Tabulka 7.....	47
Tabulka 8.....	50